

Metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tukiryhmä

Loppuraportti, Helsinki 2006

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 10.11.2003 työryhmän (metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tukiryhmä) tukemaan metsäkeskusten tekemää ja niiden vastuulla olevaa metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tarkistamista.

Työryhmän tehtävänä oli muun ohella yhdenmukaistaa alueellisten ohjelmien (jäljempänä alueellisten metsäohjelmien) sisältöä ja rakennetta, avustaa metsällisen seurantatiedon käsittelyssä sekä edistää alueiden ympäristön tilan nykyistä tarkempaa ja yhdenmukaisempaa kuvausta. Työryhmän tuli myös osaltaan edistää sidosryhmien osallistumista tarkistamistyöhön.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin metsäneuvoston pääsihteeri, ylitarkastaja Jouni Suoheimo maa- ja metsätalousministeriöstä ja jäseniksi kutsuttiin luonnonsuojeluvalvoja Pekka Salminen ympäristöministeriöstä, johtaja Karen Wik-Portin Rannikon metsäkeskuksesta, kehitysjohtaja Tapani Mäkinen metsäkeskusten yhteistyöryhmästä, tutkija Sinikka Västilä Metsäntutkimuslaitoksesta, varametsäjohtaja Timo Nyrhinen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y:stä, talousneuvos Markku Heikkinen Pohjois-Karjalan metsäneuvostosta, metsänhoitaja Sari Alden Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiosta, projektipäällikkö Leena Hytönen Suomen Metsäyhdistys ry:stä, asiamies Erkki Uusitalo Metsäteollisuus ry:stä ja puheenjohtaja Heikki Simola Suomen Luonnonsuojeluliitto ry:stä. Tukiryhmän sihteerinä toimi metsätalospäällikkö Timo Weckroth Kaakkois-Suomen metsäkeskuksesta.

Ylitarkastaja Jouni Suoheimo siirtyi opetusministeriöön ja tukiryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin määrääjäksi 15.08.2004 lähtien vanhempi tutkija Harri Hänninen Metsäntutkimuslaitoksesta. Kansallisen metsäohjelman pääsihteeri Marja Kokkonen maa- ja metsätalousministeriöstä nimitettiin tukiryhmän puheenjohtajaksi 1.10.2004 lähtien. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio asetti 18.1.2005 Sari Aldenin tilalle edustajakseen ympäristötalouden asiantuntijan Tommi Tenholan.

Työryhmän työn oli määrä päättyä metsätalouden alueellisten metsäohjelmien tultua kaikissa metsäkeskuksissa tarkistetuiksi, kuitenkin viimeistään 31.12.2005. Tukiryhmä sai työnsä jatkoaikaa 31.03.2006 asti, koska viimeiset metsäkeskusten tarkistamat metsäohjelmat valmistuivat helmikuun loppuun 2006 mennessä.

Työryhmä kokoontui 14 kertaa. Työryhmä kuuli asiantuntijoina professori Erkki Tomppoa, professori Tuula Nuutista, varttunut tutkija Paula Hornetta ja vanhempi tutkija Mikko Toropaista Metsäntutkimuslaitoksesta, ohjelmajohtaja Mikael Hildéniä Suomen ympäristökeskuksesta, ympäristötalouden asiantuntijaa Tommi Tenholaa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiosta, viestinnän suunnittelija Hannes Mäntyrantaa Suomen Metsäyhdistys ry:stä sekä projektipäällikkö Antti Otsamoa maa- ja metsätalousministeriöstä.

Työnsä aikana työryhmä tutustui Kaakkois-Suomen metsäkeskuksen metsäohjelman tarkistamiseen ja alueellisen metsäneuvoston toimintaan syksyllä 2004.

Tässä muistiossa työryhmä kuvaa ja arvioi alueellisten metsäohjelmien laadintaa sekä liittää raporttiin alueellisten metsäohjelmien yhteenvedon hyödynnettäväksi Kansallisen metsäohjelman 2010 tarkistustyössä.

Helsingissä 27 päivänä maaliskuuta 2006

Marja Kokkonen

Markku Heikkinen

Leena Hytönen

Tapani Mäkinen

Timo Nyrhinen

Pekka Salminen

Heikki Simola

Tommi Tenhola

Erkki Uusitalo

Karen Wik-Portin

Sinikka Västilä

Timo Weckroth

Sisällys

1.	Metsäkeskusten tukeminen ohjelmien tarkistamisessa.....	1
1.1	Lainsäädäntö.....	1
1.2	Työryhmän ohjeistus	1
1.3	Tiedonhankinta ja seuranta	3
1.4	Koulutus ja tuki tarkistustyön aikana	4
2.	Havaintoja ja näkemyksiä metsäohjelmien tarkistustyöstä	4
2.1	Tarkistustyön aikataulu.....	4
2.2	Ohjelmien rakenne ja selkeys	5
2.3	Ohjelmien sisältö	5
2.4	Laadinta ja toimeenpano	8

LIITE: Yhteenveto alueellisista metsäohjelmista 2006 - 2010

1. Metsäkeskusten tukeminen ohjelmien tarkistamisessa

1.1 Lainsäädäntö

Metsälain (1093/1996) mukaan metsäkeskus laatii toiminta-alueelleen metsätalouden alueellisen tavoiteohjelman ja seuraa sen toteutumista. Ohjelmaa laadittaessa metsäkeskuksen tulee olla yhteistyössä alueen metsätaloutta edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa, metsäasetuksen mukaan enintään viiden vuoden välein.

Ohjelma sisältää metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet, kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) tarkoitetuille toimenpiteille ja niiden rahoittamiseksi asetettavat tavoitteet sekä alueen metsätalouden kehittämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet. Ohjelmaan ei kuitenkaan saa ottaa tietoja, jotka ovat yksilöitävissä yksittäisen tilan osalta.

Metsäasetuksen (1200/1996) mukaan metsätalouden alueelliseen tavoiteohjelmaan tulee sisältyä

- yleiskuvaus metsien ja metsätalouden tilasta sekä kehittämistarpeista ja tavoitteista;
- kuvaus metsien biologisesta monimuotoisuudesta ottaen huomioon myös luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla muodostetut suojelualueet ja rajoitetun metsänkäytön piirissä olevat alueet;
- puuntuotanto sekä sen kehittämistarpeet ja tavoitteet;
- tarpeet ja tavoitteet metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi metsälain 10 §:n 1-3 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- tavoitteet kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaiselle toiminnalle
- puun käyttö ja sen nykytilanne sekä puun käytön kehittämistarpeet ja -tavoitteet;
- kuvaus metsätalouteen liittyvästä yritystoiminnasta ja ehdotukset erityisesti pienyritystoiminnan edistämiseksi;
- metsätalouden työllisyysvaikutukset ja niiden kehittämismahdollisuudet sekä ehdotukset työllisyyden edistämiseksi;
- arvio tavoiteohjelman toteutumisen taloudellisista vaikutuksista, sekä
- arvio tavoiteohjelman toteutumisen ympäristövaikutuksista.

Metsäkeskukset ovat laativat toimialueelleen ensimmäisen metsätalouden tavoiteohjelman vuonna 1998. Ne tarkistettiin vuonna 2000 koskemaan vuosia 2001 - 2005.

1.2 Työryhmän ohjeistus

Ensimmäiset metsätalouden alueelliset tavoiteohjelmat olivat melko heterogeeniset metsäkeskusten painottaessa ohjelmien sisältöä hyvinkin eri tavoin. Myös niiden tarkistusvaiheessa vuonna 2000 maa- ja metsätalousministeriön tavoitteista huolimatta yhteenvetotietojen koostaminen osoittautui vaikeaksi, koska eri metsäkeskuksissa tulkittiin ohjelmien yhteismittaisiksi tarkoitettuja tietoja eri tavoin.

Tämän vuoksi työryhmä valmisteli ja käsitteli alueellisten metsäohjelmien tarkistamisen ohjeistusta erityisen perusteellisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi 30.12.2004 tukiryhmän käsittelyn jälkeen ohjeen (Dnro 5896/621/2004) metsäohjelmien tarkistamisesta vuosille 2006 – 2010.

Metsäkeskuksille annettiin ohjeessa metsäohjelmien sisällysluettelo, jota kaikkien metsäkeskusten tuli käyttää ohjelmien vertailtavuuden ja tietojen yhtenäisyyden varmistamiseksi. Sisällysluettelossa otettiin huomioon metsäasetuksessa asetettujen vaatimusten lisäksi toimin-

taympäristössä tapahtuneet muutokset ja silloisten ohjelmien toimeenpanosta saadut kokemukset.

Ohjeessa painotettiin, että kunkin metsäkeskusalueen ohjelma perustuu alueen metsäsektorin vahvuuksien ja heikkouksien analyysiin ja sen perusteella tehtyyn alueen omaan ohjelmaan, jonka painotukset päätetään alueellisen metsäneuvoston käsittelyn jälkeen metsäkeskuksen johtokunnassa.

Lisäksi ohjeessa korostettiin seuraavia asioita:

- jotta ohjelmassa esitettävät tavoitteet ja toimenpiteet tulisivat riittävästi perustelluiksi, tulee ohjelmatyön alussa arvioida meneillään olleen ohjelmakauden työtä onnistumisineen ja epäonnistumisineen (asetettujen tavoitteiden realistisuus, tavoitteiden saavuttaminen, toimenpiteiden riittävyys, alueellisen prosessin toimivuus);
- ohjelman sitominen entistä tiiviimmin alueen yhteiskunnalliseen kehitykseen ja alueen sosio-ekonomisen kehityksen vaikutus metsäsektoriin (globalisaatio, lähialueiden metsätalous, ilmasto- ja monimuotoisuuskysymykset, metsille asetettavat taloudelliset, ekologiset, sosiaaliset ja aluetaloudelliset odotukset);
- strategisten linjausten korostaminen sekä SWOT - analyysien tai muun vastaavan aiheiston hyväksikäyttö;
- metsäohjelmien ja metsäkeskusalueella laadittavien muiden ohjelmien täydentävyys ja yhteensopivuus (mm. maakunnan kehittämisohjelma, alueellinen maaseudun kehittämisohjelma ja ympäristöohjelma); erityisen tärkeänä pidettiin yhteistyötä metsäohjelman ja työvoima- ja elinkeinokeskusten vastuulla olevan uuden alueellisen maaseudun kehittämisohjelman laadinnassa;
- alueen metsäsektorin tutkimuksen, koulutuksen ja neuvonnan tilanne ja kehittämistarpeet ottamalla huomioon sekä rakenteelliset että tiedon sisällölliset kehittämistarpeet; erityistä huomiota tuli kiinnittää informaatioteknologian mahdollisuuksiin metsävarojen hyödyntämisessä, yrittäjyyden lisäämisessä, ohjelman muiden tavoitteiden toteuttamisessa ja metsänomistajien koulutuksessa ja neuvonnassa; ja
- metsätalouden tarpeet ja tavoitteet sekä toimenpidekokonaisuuksien rahoitustarpeet ja -mahdollisuudet; asetettavien tavoitteiden tuli olla haasteellisia, mutta reaalisesti tavoitettavissa; ohjelman monialaisuudesta johtuen on tärkeää, että rahoituksessa otetaan huomioon kaikkien hallinnonalojen julkinen rahoitus ja yksityinen rahoitus.

Maa- ja metsätalousministeriön metsäosasto lähetti lisäksi 22.4.2005 metsäkeskuksille kirjeen (Dnro 1957/621/2005). Kirjeessä täydennettiin ohjelmien tarkistamiseen liittyvää vaikutusten arvioinnin ohjeistusta.

Vaikka ympäristön vaikutusten arvioinnista säädetty ns. YVA - laki (468/1994) eikä suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnista säädetty ns. SOVA - laki (200/2005) eivät suoranaisesti koskekaan metsäohjelmien laadintaa, kirjeessä ohjeistettiin, että kyseisten säädösten henkeä tuli noudattaa niin ohjelmaprosessissa kuin vaikutusten arvioinnissakin.

Kirjeessä pidettiin keskeisenä sitä, että vaikutusten arvioinnissa on vertailtu eri toimintalinjavihtoehtoja kriittisten tekijöiden ja mittarien avulla. Näin voitiin valita tuloksiltaan ja vaikutuksiltaan metsäkeskusalueen kannalta toivottavin vaihtoehto. Perusvaihtoehtoiksi määritettiin Metsäntutkimuslaitoksen hakkuumahdollisuuslaskelmissa määritellyt hakkuiden nykyinen taso, suurimman kestävän hakkuukertymän mukaiset hakkuut ja maksimaalisen puuntuotannon tuottama hakkuumäärä sekä metsäkeskuksen itse valitsevat vaihtoehdot. Kuhunkin toimintalinjavaihtoehtoon sisällytettiin keskeiset strategiset tavoitteet ja niitä kuvaavat mittarit, hakkuiden lisäksi mm. metsänhoidolle, puun energiakäytölle, metsän suojelulle ja monikäytölle. Näiden vaikutuksia tuli arvioida (esimerkiksi pisteyttämällä) keskeisten taloudellisten, sosiaalisten ja ekologisten mittareiden osalta ja tämän arvioinnin jälkeen tuli valita haluttu toimintalinja.

1.3 Tiedonhankinta ja seuranta

Tukiryhmä kuuli ennen tarkistustyön ohjeistamista ja aloittamista asiantuntijoita Metsäntutkimuslaitoksesta (valtakunnan metsien inventointitiedot, tilastotiedot) sekä Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosan ja Lapin läänin lounaisosan metsien monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman (METSO – monimuotoisuusohjelman) ekologisten ja sosiaalisten vaikutusten seurannasta.

Metsäkeskusten käytettävissä ollut materiaali tarkistustyöhön käsitti valtakunnan metsien 9. inventoinnin (VMI9) aineiston koko maassa, VMI9:n päivitysaineiston vuoden 2002 tilanteeseen puuston ja hakkuumahdollisuuksien osalta, metsäkeskusten alueellisten metsäsuunnitelmien yhdistelmätiedot (ns. ASY - tiedot), Metsähallituksen ja metsäteollisuusyritysten metsävaratietoja, METSO - monimuotoisuusohjelman aineiston ja metsäkeskusten omat metsien monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvät aineistot, metsälain erityisen arvokkaiden elinympäristöjen kartoitukset (ns. METE - kartoitus) ja kestävän metsätalouden rahoituslain metsäluonnon hoitoa ja ympäristötukea koskevat tiedot sekä luontolaadun tarkastusten ja metsäsertifioinnin tiedostot.

Metsäkeskukset ovat ohjelmien tarkistustyössään hyödyntäneet myös metsäsektorin tulevaisuusarviota (esim. Metsäalan tulevaisuusfoorumin aineistoa ja JP Management Consulting Oy:n metsäteollisuuden kehittymisennusteita). Tämän lisäksi metsäkeskukset ovat työssään käyttäneet alueellisten metsäneuvostojen jäsenten ja alueen sidosryhmien asiantuntemusta ja tietoaineistoja.

Metsäntutkimuslaitos laati arviot metsäsektorin työllisyys- ja aluevaikutuksista sekä metsäkeskusten vaihtoehtoisille metsänkäyttötasolle että ohjelmien lopullisille puuntuotantotavoitteille. Nämä laskelmat olivat keskeinen osa metsäohjelmien vaikutusten arvioinnista.

Alueellisten metsäohjelmien tarkistustyön ohessa on kehitetty myös metsäohjelmien vuosittaista seurantaa. Metsäkeskukset laativat vuodesta 2004 lähtien alueensa Metsä- ja ympäristökertomuksen, jossa yhdistetään valtakunnallisesti kerättävä metsän hoidon ja käytön tilastot sekä kaikki muu kestävän metsätalouden tietoaineisto (etenkin ympäristöhallinnon, metsäkeskusten luontolaadun tarkastusten ja eri osapuolten keräämät sertifioinnin tiedot) yhdeksi kokonaisuudeksi – kestävän metsätalouden alueelliseksi tietopankiksi.

Maa- ja metsätalousministeriö on alueellisten metsäkeskusten sekä Metsätalouden kehittämisselitys Tapion vuosittaisessa ohjauksessa vakiinnuttanut metsäohjelmien seurannan toiminnan yhdeksi tulostavoitteeksi. Metsäntutkimuslaitoksen tehtävänä on tuottaa kootusti metsäkeskuskohtainen tilastoaineisto seurantaan varten.

1.4 Koulutus ja tuki tarkistustyön aikana

Metsäkeskukset nimesivät metsäohjelmien tarkistamista varten vastuuhenkilöt, joiden kautta tukiryhmä piti yhteyttä metsäkeskuksiin ohjelmia tarkistettaessa. Maa- ja metsätalousministeriö järjesti heille yhdessä tukiryhmän kanssa neljä koulutusseminaaria: 4.11.2004, 9.3.2005, 9.9.2005 ja 21.3.2006.

Seminaareissa käsiteltiin metsäohjelmien tarkistuksen käytännön ongelmia sekä tuettiin tarkistustyötä sen eri vaiheissa.

Seminaareissa käsiteltyjä aiheita olivat: ohjeistus, aluevaikutusten ja yleensä vaikutusten arviointi, ekologisen mittarit METSO - monimuotoisuusohjelmassa ja niiden hyödynnettävyys alueellisissa metsäohjelmissa, METSO - monimuotoisuusohjelman taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset, Suomen biologista monimuotoisuutta koskevan kansallisen toimintaohjelman 1997 - 2005 arviointi, metsäohjelman seuranta sekä metsä - ja ympäristökertomus. Lisäksi koulutustilaisuuksissa käytiin läpi esimerkkitapauksia sekä metsäkeskusten kokemuksia ohjelmien laadinnasta.

Koulutustilaisuuksissa vierailevina luennoitsijoina olivat seuraavat asiantuntijat: vanhempi tutkija Kimmo Syrjänen, Suomen ympäristökeskus; varttunut tutkija Paula Horne, Metsäntutkimuslaitos; ohjelmajohtaja Mikael Hildén, Suomen ympäristökeskus; vanhempi tutkija Mikko Toropainen, Metsäntutkimuslaitos; maankäyttö- ja ympäristöpäällikkö Merja Väisänen, Metsähallitus sekä tutkija Marko Mäki-Hakola, Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos.

Tarkistustyön aikana selvitettiin ohjelmatyön vastuuhenkilöiltä ohjelman laadintaan liittyviä riskejä ja kehittämisehdotuksia. Tuloksia hyödynnettiin seminaarien ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa sekä ohjeistuksessa.

2. Havaintoja ja näkemyksiä metsäohjelmien tarkistustyöstä

Alueelliset metsäneuvostot ovat tehneet esityksensä alueellisten metsäohjelmien tarkistamisesta loppuvuonna 2005. Metsäkeskusten johtokunnat hyväksyivät tarkistetut metsäohjelmat vuodenvaihteessa 2005 – 2006.

Tukityöryhmän sihteeri Timo Weckroth on tehnyt yhteenvedon alueellisista metsäohjelmista ([liite](#)).

Seuraavassa tarkastellaan ohjelmien sisältöä ja laadintaa ja arvioidaan työn onnistumista.

2.1 Tarkistustyön toteutuminen

Maa- ja metsätalousministeriö antoi ohjeen metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tarkistamisesta 30.12.2004. Tarkoituksena oli, että ohjelmat olisi tarkistettu ja että metsäkeskusten johtokunnat olisivat hyväksyneet ne vuoden 2005 aikana.

Kaavailussa aikataulussa ei pysytty, vaan viimeisimmät johtokuntien päätökset tehtiin helmikuussa 2006. Tarkistustyön kestäessä se osoittautui ennakoitua mittavammaksi useista erisyistä.

Metsäohjelman laadinta osallistavana työnä useiden sidosryhmien kanssa alueellisessa metsäneuvostossa ja työryhmissä on laaja ja aikaa vievä prosessi.

Metsäohjelman yhteensovittaminen muiden alueellisten ohjelmien tavoitteisiin ei ollut helppo tehtävä, etenkin kun muiden alueellisten ohjelmien laadinta ja aikataulu eivät yleensä olleet ja ole samoja kuin alueellisilla metsäohjelmilla.

Metsäohjelmien sisältö on laaja-alainen ja monipuolinen; myös useiden vaihtoehtojen keskinäinen vertailu ja niiden vaikutusten arviointi vaatii runsaasti aikaa ja keskustelua eri sidosryhmien kesken.

Metsäkeskuksilla ei ollut riittävästi voimavaroja tarkistaa ohjelmaa nyt tehdyn laajuisesti käytännössä vain yhden vuoden aikana.

Metsäntutkimuslaitoksen keskeisten tietojen (hakkuumahdollisuusarviot ja työllisyysvaikutusten arviointi) saaminen myöhästyi hieman sovitusta aikataulusta, mikä viivästytti ohjelmien tarkistusta.

Kaiken kaikkiaan aikataulu osoittautui realistiseksi, jotta tarkistettujen metsätalouden alueellisten ohjelmien yhteenveto on käytettävissä Kansallista metsäohjelmaa 2010 tarkistettaessa.

2.2 Ohjelmien rakenne ja selkeys

Maa- ja metsätalousministeriön ohjeessa annetun sisältörakenteen tarkoituksena oli selkeyttää ohjelmien sisältöä ja parantaa tehdä niiden keskinäistä vertailtavuutta.

Ohjelmien rakenne ei kuitenkaan ole niin selkeä ja luettava kuin oli tavoitteena.

Ohjelmiin sisältyy erittäin paljon asioita ja niitä perustellaan monipuolisesti, mutta ohjelman sisältöä ei aina ole jäsennetty riittävän hyvin. Asioita ei usein ole sijoitettu ohjeelliseen sisältörakenteeseen toivotulla tavalla, mikä vaikeuttaa metsäkeskusten tietojen keskinäistä vertaamista ja valtakunnallisten yhteenvetojen tekemistä kansallista metsäohjelmaa varten.

Metsäohjelmissa vaihteli erityisesti metsäsektorin nykytilanteen kuvauksen laajuus. Joihinkin ohjelmiin sisältyi käytännössä koko metsä- ja ympäristökertomuksen tietoaineisto, joka laajensi ohjelmaa merkittävästi. Metsäohjelman sekä metsä- ja ympäristökertomuksen rooli oli näin ollen jäänyt jäsentymättä osassa metsäkeskuksia. Tarkoituksenaahan on, että varsinaisen tilastotieto kootaan metsä- ja ympäristökertomukseen ja metsätalouden alueellisessa tavoiteohjelmassa niitä käsitellään vain tarpeellisin osin.

Jatkossa sekä metsäohjelman että metsä- ja ympäristökertomuksen sisältörakennetta tulee tarkistaa kulloistenkin ajankohtaisten tarpeiden mukaan.

2.3 Ohjelmien sisältö

Nykytilanteen ja metsäsektorin yleiskuvaus

Ohjelmakauden 2001 – 2005 vaikutuksen, metsätalouden kehityksen ja nykytilanteen kuvauksen sekä metsäsektorin yleiskuvauksen osuus vaihteli tarkistetuissa ohjelmissa. Tämä riippui paljolti kunkin metsäkeskusalueen toimintaympäristöstä ja siitä johtuvista tarpeista. Alueilla joilla puun käyttö on vähäistä suhteessa hakkuisiin, kuvattiin suhteellisesti enemmän metsäteollisuuden kehittämismahdollisuuksia.

Metsäohjelman kytkentä alueen sosio-ekonomiseen kehitykseen ja yhteiskuntarakenteeseen oli osassa ohjelmia jäänyt vähäiseksi. Ohjelmien tavoitteiden toteutuminen riippuu kuitenkin merkittävästi mm. työvoiman saatavuudesta ja metsänomistajien omatoimisuudesta.

Visio ja strategiamäärittely

Metsien käytön kestävyden eri ulottuvuudet sekä metsien käytön visiot ja strategiat määriteltiin metsäohjelmissa ennen tavoitteiden asettamista ja toimenpidelinjojen esittämistä. Tämä työ oli tehty yleensä kattavasti ja hyvin.

Tavoitteiden määrittely

Puuntuotannon tavoitteet oli metsäohjelmissa yleisesti ottaen määritetty selkeästi ja riittävän laajasti. Puutteita esiintyi vain eräiden ohjelmien perusteluissa ja tarvemäärittelyssä, mikä vaikeuttaa ao. ohjelmien tavoitteiden realistisuuden arviointia.

Ympäristötavoitteet ovat vaikeammin määritettävissä kuin puuntuotannon tavoitteet. Metsätalouden käytettävissä oleville monimuotoisuuden turvaamiseen tähtääville keinoille (ympäristötuki, luonnonhoitohankkeet ja vuoden 2008 jälkeen METSO – monimuotoisuusohjelman monimuotoisuuden turvaamisen toimintatavat) ei kaikissa metsäohjelmissa ollut kattavaa tavoiteasettelua muutoin kuin kestävä metsätalouden rahoituslain osalta. METSO - monimuotoisuusohjelman toteutuksen tarpeet ja tavoitteet oli jätetty useassa ohjelmassa määrittelemättä.

Kokonaisuuden kannalta on tärkeintä, että metsäohjelmissa ilmenee valmius myös METSO-monimuotoisuusohjelman ja muiden mahdollisten vapaaehtoisuuteen pohjautuvien metsien monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvien keinojen käyttöönottoon.

Alueellisten metsäohjelmien tarkistamisen yhteydessä keskusteltiin runsaasti ohjeistuksen mukaisesta metsien suojelumäärän sisällyttämisestä ohjelmaan. Yleisesti metsäohjelmissa pidettiin kuitenkin tärkeänä luonnon arvokkaiden ominaispiirteiden turvaamista ja säilyttämistä mutta ei pinta-alatavoitteiden tai - osuuksien asettamista.

Sosiaalisen kestävyden tavoitteet olivat pääosin laadullisia. Selkein mitattavissa oleva mittari oli työllisyyden kehittyminen. Jatkossa on kansallisella tasolla luotava mittaristo, joka on käytettävissä kaikilla alueilla tavoitteiden asettamista ja vuosittaista seuranta varten.

Toteuttamistoimenpiteiden esittäminen

Metsäohjelmien toteuttamisen keinoja oli yleensä esitetty hyvin ja nimenomaan toimenpidekokonaisuuksina. Tärkeätä on tarjota metsänomistajalle tietoa ja vaihtoehtoja päätöksenteon varten heille suunnatulla neuvonnalla ja toimijoiden yhteistyötä kehittämällä. Metsänomistaja päättää oman metsänsä käytöstä, onpa sitten kyse taimikonhoidosta tai metsien monimuotoisuuden kehittämisestä.

Kaikissa metsäohjelmissa ei riittävästi esitetty toimenpiteitä kaikille metsätalouden kestävyden (talous, sosiaalisuus, ekologia) osa-alueille. Puutteita oli etenkin metsien monikäytön ja metsäyrittäjyyden kehittämisessä.

Metsäohjelmien toteuttaminen on selkeästi oma prosessinsa. Yhteisesti laadittujen tavoitteiden jälkeen metsäkeskusalueen metsäneuvostot laativat yksityiskohtaiset toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Metsäkeskusten johtokunnat vastaavat metsäohjelmien seurannasta ja tarkistamisesta.

Muiden maakunnallisten ohjelmien huomioonottaminen ja metsäohjelmien rahoitus

Metsäohjelmissa oli yleensä kuvattu muut metsäkeskuksen toimialueella laaditut ohjelmat, mutta selkeä kytkeä metsäohjelman toteuttamisessa ja rahoituksessa jäi usein puutteelliseksi. Metsäohjelmien laadinnassa onkin selkeästi parannettavaa muiden ohjelmien ja suunnitelmien huomioonottamisessa.

Niiden alueiden ohjelmat, jotka ovat pitkään harjoittaneet tiivistä ohjelmayhteistyötä, erottuivat selvästi edukseen metsäohjelman toteutuksen linjauksissa.

Ympäristöhallinto osallistui aktiivisesti ohjelmien laadintaan, samoin suurelta osin eri kansalaisjärjestöt, mutta TE – keskusten, etenkin niiden yritysosastojen osaamista ei hyödynnetty tarpeeksi. Osin tästä johtuen myös EU:n maaseutuohjelmien ja yritysosaston rahoitusmahdollisuuksia ei ole ohjelmissa kovin laajalti selvitetty.

Alueellisia metsäohjelmia toimeenpantaessa ja jatkossa tarkistettaessa on kehitettävä yhteistyötä muiden maakunnallisten ohjelmien laatijoiden ja maankäytön suunnittelijoiden kanssa sekä turvattava metsätalouden tarpeiden huomioonottaminen jo kyseisten toimenpiteiden laadinnan alkuvaiheessa.

Vaihtoehtojen vertailu ja vaikutusten arviointi

Maa- ja metsätalousministeriö toi metsäohjelmien tarkistamistyön alkuvaiheessa esille sen, että YVA- ja SOVA - lain säädökset ohjelmien ja suunnitelmien vaikutusten arvioinnista eivät suoranaisesti koske tarkistettavia metsäohjelmia. Metsäkeskuksia kuitenkin ohjeistettiin, että kyseisten lakien henkeä tulisi ohjelmia tarkistettaessa noudattaa.

Metsäohjelmia tarkistettaessa olikin tältä osin eroavaisuuksia: muutamissa metsäohjelmissa vaihtoehtotarkastelua ei tehty lainkaan, joissain vaikutukset arvioitiin niin perusteellisesti kuin tietopohja antoi vain mahdollisuuden. Metsäkeskuksissa, joissa vaihtoehtotarkastelu tehtiin, tämä koettiin hyväksi keinoksi käydä arvokeskustelua ja valita ohjelman toimintalinjat eri osapuolia ”sitouttavalla” tavalla. Näissä metsäohjelmissa annettiin myös monipuolinen selvitys valitun toimintalinjan vaikutuksista.

Taloudellisten vaikutusten osalta on todettava, että metsäohjelmat toteutuessaan parantaisivat metsätalouden kannattavuutta. Yhtenäinen analyysi, jossa otettaisiin huomioon hakkuukertymän vaikutukset metsätuloon, metsänhoito- ja perusparannustöiden määrä ja kustannustason kehitys, valtion tuki ja verotus, selkeyttäisi ohjelman toteuttamisen taloudellisuutta. Näin olisi myös mahdollista arvioida metsätalouden kannattavuuden kehitystä metsäkeskuskittain metsäohjelmien toteutuessa.

Ympäristövaikutusten arviointi kaipaa edelleen kehittämistä. Tulevaisuudessa haasteet ohjelmien ympäristövaikutusten selvittämiseen ja arviointiin lisääntyvät ja tieto metsätalouden ympäristövaikutuksista lisääntyy.

Sosiaalisten vaikutusten arviointiin tarvitaan erityisesti määrällisiä mittareita laadullisten rinnalle.

Osaamisen kehittäminen

Metsäohjelmien laadinnan ohjeistuksessa maa- ja metsätalousministeriö kehotti sisällyttämään ohjelmiin oman luvun metsätalouden osaamisesta. Luvussa piti tarkasteltaman metsäkeskusalueella metsäsektorin tutkimuksen, koulutuksen ja neuvonnan tilannetta sekä kehittämistarpeita. Tarkastelussa tuli ottaa huomioon rakenteelliset ja tiedon sisällölliset kehittämistarpeet ja informaatioteknologian mahdollisuudet.

Osaamisen kehittämistä on eräissä metsäohjelmissa käsitelty erittäin perusteellisesti. Osassa ohjelmista osaamisen parantamisen tavoitteet ja keinot jäivät kuitenkin suhteellisen vähälle huomiolle. Tähän saattoi osaltaan vaikuttaa se, että nämä asiat oli yhteisessä sisältörungossa ajateltu kuuluvan käsiteltäviksi metsätalouden eri osa-alueiden, kuten metsien hoidon ja yritystoiminnan, kehittämisen osana.

2.4 Laadinta ja toimeenpano

Työryhmä pitää tärkeänä, että ohjelmissa on kuvattu ne tavat, joilla ohjelmien toteutuminen varmistetaan. Keskeisessä roolissa ovat edelleen alueelliset metsäneuvostot ja niissä edustettuina olevat sidosryhmät.

Riittäväällä julkisella rahoituksella on merkittävä vaikutus metsäohjelmien toteutumiseen niin puuntuotannossa, pk-sektorin yrittäjyydessä kuin metsien monimuotoisuuden turvaamisesakin. Kestävän metsätalouden rahoituslain tavoitteet perustuvat yhtäältä metsien käytön tehostamiseksi asetettuihin tarpeisiin ja toisaalta metsien monimuotoisuuden turvaamiseen ja edellyttäisivät huomattavaa valtion rahoituksen lisäystä.

Metsien monimuotoisuuden turvaamisen rahoitustarpeet voidaan perusteellisesti arvioida vasta vuosina 2008 – 2010, kun METSO – metsien monimuotoisuusohjelman toteutuskeinot on kokeiluhankkeista saatujen kokemusten perusteella päätetty ja otetaan täysimääräiseen käyttöön koko maassa.

Kansallisen metsäohjelman 2010 tarkistaminen ja tarkistetun ohjelman toteuttamiseen myönnettävät voimavarat antavat valtakunnalliset puitteet tarkistettujen metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien toteutumiselle. Ne ovat metsäkeskusten yhdessä alueen toimijoiden kanssa laatima näkemys kansallisen ohjelman linjaamiseksi sekä sen tavoitteiden, toimenpiteiden ja resurssien suuntaamiseksi.

Metsälain mukaan metsätalouden alueellinen tavoiteohjelma laaditaan kaikkia metsänomistajia koskevaksi ja koko metsäkeskusalueelle. On tarpeen, että ohjelman tavoitteet ja siihen sisältyvät toimenpiteet määritellään seuraavaksi mahdollisimman konkreettisesti myös kunta- ja /tai metsänhoitoyhdistystasolle, jotta ne todella ovat toteutettavissa.

Liite

ALUEELLISET METSÄOHJELMAT 2006-2010 YHTEENVETO OHJELMISTA

Esipuhe

Tiivistelmä

1. Ohjelmien laadinta, osallistaminen ja metsäsektorin toimintaympäristö	19
2. Metsätalouden kehittämistarpeet, -tavoitteet ja toimenpiteet	21
2.1 Puuvarojen hyödyntäminen ml. energiapuu	21
2.2 Metsien hoito- ja perusparannus	25
2.3 Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaiset toimenpiteet.....	28
2.4 Metsien monikäyttö.....	31
2.5 Metsien ekologinen monimuotoisuus	32
2.6 Metsätalouteen liittyvä yritystoiminta	34
2.7 Osaamisen kehittäminen	34
3. Ohjelmien rahoitus.....	36
4. Ohjelmien vaikutusten arviointi.....	38
4.1 Arvioinnin periaatteet.....	38
4.2 Taloudelliset vaikutukset	38
4.3 Sosiaaliset vaikutukset	39
4.4 Ympäristövaikutukset	41
5. Ohjelmien toimeenpano ja seuranta.....	42

LIITTEET: 1. Alueellisten metsäneuvostojen kokoonpano
2. Metsäkeskusten alueellisten metsäohjelmien vastuuhenkilöt

Esipuhe

Metsälain (1093/1996) ja metsäasetuksen (1200/1996) mukaisesti metsäkeskukset laativat alueelleen metsätalouden alueelliset tavoiteohjelmat. Ohjelma sisältää metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet, kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) tarkoitetuille toimenpiteille ja niiden rahoittamiselle asetettavat tavoitteet sekä alueen metsätalouden kehittämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet.

Alueelliset metsäohjelmat laadittiin ensimmäisen kerran vuonna 1998 ja tarkistettiin vuonna 2000. Toinen tarkistuskierrös tehtiin vuonna 2005 yhteistyössä alueellisten metsäneuvostojen ja muiden sidosryhmien kanssa. Metsäkeskusten johtokunnat hyväksyivät tarkistettut alueelliset metsäohjelmat vuosiksi 2006-2010 vuodenvaihteessa 2005 - 2006.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 10.11.2003 työryhmän tukemaan alueellista ohjelmatyötä. Tukiryhmän tehtävänä oli edistää sidosryhmien osallistumista tarkistustyöhön sekä selkeyttää ja yhdenmukaistaa ohjelmien rakennetta sekä auttaa tilasto- ja muun metsällisen tiedon hyödyntämisessä. Tukiryhmä käsitteli myös maa- ja metsätalousministeriön ohjekirjeen alueellisten metsäohjelmien laadinnasta (5896/621/2004).

Alueelliset metsäohjelmat ovat kunkin metsäkeskuksen toiminta-alueen metsäsektorin strateginen kehittämisohjelma. Ohjelma sisältää metsien kestävän hoidon ja käytön tavoitteet ja niihin pääsemiseksi tarvittavat toimenpiteet ja antaa suuntaviivat alueen metsien hoidolle, monipuoliselle käytölle ja suojelulle sekä puun käytölle ja jatkojalostukselle. Ohjelmalla tuetaan taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyttä, alueen tasapainoista kehittymistä ja koko valtakunnan metsäsektorin menestymistä. Alueellinen metsäohjelma ulottuu yli hallinnonala- ja sektorirajojen ja sitä myös toteutetaan julkisen ja yksityisen sektorin ja muiden sidosryhmien yhteistyönä.

Alueellisten metsäohjelmien yhteenvedon on tehnyt Kaakkois-Suomen metsäkeskuksen metsänhoitopäällikkö **Timo Weckroth**, joka toimi valtakunnallisen tukiryhmän sihteerinä ja metsäkeskuksen ohjelmavastaavana. Yhteenvedoa käytetään hyväksi muun muassa meneillään olevassa Kansallinen metsäohjelma 2010:n tarkistustyössä. Kansallisessa metsäohjelmassa sovitetaan yhteen sektoripolitiikkojen toimet metsäalalla vuoteen 2015 saakka ja otetaan samalla kantaa alueellisissa ohjelmissa esitettyihin tavoitteisiin ja rahoitustarpeisiin.

Alueelliset metsäohjelmat viestivät metsäkeskusten ja muiden alueellisten toimijoiden vahvaa sitoutumista Suomen metsäsektorin kehittämiseen. Maa- ja metsätalousministeriön puolesta kiitän lämpimästi kaikkia alueelliseen ohjelmatyöhön osallistuneita ja tämän julkaisun laatijaa hyvin tehdystä työstä.

Marja Kokkonen
Tukiryhmän puheenjohtaja
Kansallisen metsäohjelman pääsihteer

Tiivistelmä

Vuonna 1997 voimaa tullut metsälaki ja asetus edellyttävät, että kukin metsäkeskus laatii toiminta-alueelleen metsätalouden alueellisen tavoiteohjelman ja seuraa sen toteutumista. Ohjelman tulee sisältää metsien kestävä hoidon ja käytön, metsätalouden rahoituslain toimenpiteiden ja rahoituksen sekä monimuotoisuuden säilymisen yleiset tavoitteet. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa, kuitenkin enintään viiden vuoden välein.

Metsäohjelma sisältää tämän metsälain tarkoittaman tavoiteohjelman. Kaikki Suomen 13 metsäkeskusta tarkistivat vuoden 2005 aikana vuosiksi 2001 - 2005 laatimansa metsäohjelman käsittämään vuosille 2006 – 2010 metsälain tarkoittamat yleiset tavoitteet. Tarkistustyö on tehty maa- ja metsätalousministeriön antamien yleisohjeiden mukaan.

Metsäohjelmien laadinnassa on toteutettu ministeriön yleisohjeiden periaatetta, jonka mukaan metsäohjelmien tavoitteena on kunkin metsäkeskuksen toiminta-alueen metsäsektorin ja metsätalouden kehittäminen metsäkeskuksen sekä alueen toimijoiden ja sidosryhmien määrittämien toimintalinjojen mukaan. Metsäohjelmat on laadittu yhteistyössä metsäkeskusalueen toimijoiden ja sidosryhmien kanssa, valmisteltu alueellisessa metsäneuvostossa ja metsäkeskusten johtokunnat ovat ne hyväksyneet.

***Metsäohjelma ilmaisee yhteisen tahto- ja tavoitetilan, johon metsien hoitoa ja käyttöä tulee metsäkeskuksen alueella kehittää ottaen huomioon kestävyys-
den taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset vaatimukset***

Metsäsektorin asema ja kehitysmahdollisuudet vaihtelevat metsäkeskuksittain suuresti ja myös metsien biologisen monimuotoisuuden nykytilanne on alueittain selvästi erilainen. Näin olleen myös metsäohjelman tavoitteet vaihtelevat jonkin verran. Metsätaloudella on kuitenkin kaikkien metsäkeskusten alueella suuri aluetaloudellinen merkitys ja metsäohjelmien tärkein tehtävä on nimenomaan metsien hoidon ja käytön kehittäminen.

Puuntuotantoa tehostetaan

Metsissä on nykyisiin hakkuisiin verrattuna vielä käyttämättömiä mahdollisuuksia, pääasiassa mäntyä ja lehtipuuta. Alueellisten metsäohjelmien tavoitteiden mukaan metsäteollisuuden käyttöön tulevan markkinapuun määrää lisätään vuosien 2001 - 2004 tasosta 7- 8 miljoonaa kuutiometriä. Vuosien 2001 - 2004 keskimääräiset markkinahakkuut olivat 54,2 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Hakkuut painottuvat selvästi harvennushakkuisiin ja ojitusaluiden puuston hoitoon. Tavoitteena on kasvattaa harvennushakkuiden pinta-alaa yli 100 000 hehtaarilla.

Samalla tehostetaan metsänhoito- ja -parannustöitä, sillä niiden riittävä toteuttaminen on puuntuotannon taloudellisen kestävyys edellytys. Merkittävimmät lisäykset ovat taimikonhoidossa (vuotuisen työmäärän lisäys 63 000 hehtaarista vuodessa eli 45 prosentin kasvu vuosien 2001 -2004 tasoon verrattuna) ja metsäteiden perusparannuksessa (720 kilometriä vuodessa, 42 prosenttia). Erittäin tärkeää on metsäviljelyn ja uudistusalojen hoidon toteuttaminen uudistushakkuiden jälkeen.

Suomen metsätalous perustuu valtaosin yksityismetsien käyttöön ja tilakoko on melko pieni. Luonnonolot vaihtelevat maassa suuresti. Kestävä metsätalouden rahoituslain tuki on merkittävä keino edistää metsätaloutta tärkeissä ja pitkävaikutteisissa metsänhoito- ja parannustöissä. Näissä työlajeissa pääpaino on taimikonhoidossa, metsäteiden perusparannuksessa, energiapuun kuljetuksessa ja haketuksessa sekä myös terveyslannoituksessa ja juurikäävän torjunnassa Etelä-Suomen riskialueilla.

Puun energiakäyttö kasvaa voimakkaasti. Kotitalouksien polttopuun käyttö sekä pääasiassa lämpöryityksissä käytettävän metsähakkeen vuotuinen käyttö kasvaa yli 10 miljoonaa kuutiometriin vuodessa. Tästä määrästä vähäinen osa on markkinapuun mitat täyttävää

ainespuuta, pääosin energiakäyttöön menevä puun on pienpuuta, hakkuutähdettä ja kantoja.

Monimuotoisuuden säilyminen turvataan

Metsäohjelmien mukaan puuntuotannon tehostamisen ohella on mahdollista turvata ja kehittää metsien monimuotoisuuden suojelua. Metsätalouden ja sen toimijoiden keskeisiä keinoja ovat metsälain tarkoittamien, metsien biologiselle monimuotoisuudelle ominaisten erityisenteiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttäminen sekä metsänomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvat kestävä metsätalouden rahoituslain tuen käyttö ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutustapojen käyttöönotto koko laajuudessaan vuoden 2008 jälkeen.

Näillä keinoin metsäkeskukset ja muut toimijat pyrkivät lisäämään luonnonhoitoa ja turvaamaan monimuotoisuuden suojeluun tarkoitettujen alueiden määrän lisääminen. Metsäohjelmien perusteella voidaan arvioida näiden vapaaehtoisuuteen perustuvien alueiden määrän kasvavan noin 20 000 hehtaarilla.

Metsätalouden kehittäminen lisää työllisyyttä

Metsäntutkimuslaitos on arvioinut metsäohjelmien työllisyysvaikutusta metsäkeskusten alueilla. Yhteenvetona metsäohjelmien toteutuminen lisää työllisyyttä vähintään noin 700 henkilötyövuodella. Arvio perustuu metsätaloustuotannon lisäykseen ja tuottavuuden kehityksen ennakkointiin. Metsänhoito- ja parannustöiden koneellistamista ja tuottavuuden nousua on vaikea arvioida ja työllistävä vaikutus voi olla arvioitua huomattavasti suurempikin. Metsäkeskusten asettamien metsänhoito- ja metsänparannustöiden tavoitteiden toteuttaminen voivat työllistää esitettyjä arvioita enemmän, sillä niihin sisältyy myös rästitöitä.

Metsäenergian käytön lisäämisellä on lisäksi erittäin merkittävä työllistävä vaikutus. Metsäohjelmista ei saa tästä yhtenäistä arviota, mutta karkean arvion mukaan metsähakkeen käytön lisäys voi seurannaisvaikutuksineen työllistää noin 1400 henkilöä vuodessa.

Metsäteollisuuden kehityksen vaikutus työllisyyteen vaihtelee, sillä rationalisointi ja tuottavuuden lisäys voi myös vähentää työpaikkoja. Ilman kehittämistoimia koko metsäsektorin työllisyysvaikutus olisi kuitenkin tuhansia työpaikkoja heikompi kuin jos metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä ei turvattaisi ja metsätaloutta kehitettäisi. Metsätalouden työllisyys vähenisi vuoden 2002 tilanteesta (noin 20 500 työpaikkaa) noin 10 prosenttia, jos metsätaloustuotanto pysyisi nykyisellään.

Metsäohjelmissa kiinnitetään huomiota metsätalouden yrittäjyyden kehittämiseen. Erityisesti tarkastellaan puutuotealan pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämistä ja metsäenergian käytön tehostamista. Myös monimuotoisuuden turvaaminen ja monikäyttö voi tarjota mahdollisuuden yrittäjyyteen ja työpaikkojen lisäämiseen.

Metsätalouden edistäminen on yhä enemmän osaamista ja yhteistyötä

Metsänomistajat tekevät kestävä metsätalouden toteuttamisen päätökset. Metsäalan toimijat, kuten metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset, metsäteollisuus ja muut metsänomistajia konsultoivat järjestöt ja yritykset, avustavat ja neuvovat metsänomistajia päätösten teossa.

Metsien hoidossa ja käytössä tavoitellaan moniarvoisuutta ja metsänomistajilla on metsiensä suhteen useita tavoitteita. Metsätalouden kannattavuus on useimmille yksityisille metsänomistajalle kuitenkin edelleen keskeisin tekijä.

Kansallisen metsäohjelman tarkistaminen vuonna 2007 ja sen toteuttaminen luo puitteet alueellisten metsäohjelmien toteutumiselle.

Metsäohjelmat on laadittu alueellisella yhteistyöllä ja niiden toteuttaminen on sitä mitä suurimmassa määrin. Sekä metsäneuvostot että metsäsertifiointitoimikunnat ovat vakiintuneet alueellisiksi yhteistoimintamuodoiksi. Yhteistyö ympäristöhallinnon kanssa on lisääntynyt sekä metsäohjelmajärjestelmän aikana että myös uusien vapaaehtoisten suojelukeinojen

kauttaa. Myös metsien monikäyttö ja sen edellytysten turvaaminen edellyttävät yhteistyötä muun muassa riistanhoidon järjestöjen ja maankäytön suunnittelijoiden kanssa.

Yhteistyön ja osaamisen parantamista tarvitaan vakiintuneiden toimintatapojen rinnalla. Metsäohjelmissa korostetaan erityisesti yhteistyötä muiden kuin metsäalan toimijoiden kanssa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat maakuntaliitot ja muita alueellisia ohjelmia ja maankäyttösuunnitelmia laativat viranomaiset.

Yhteistyö metsäalan toimijoiden ja EU:n maaseutuohjelmien ja TE - keskusten yritysosa-
tojen välillä vaatii myös tehostamista. Näiden yhteistyökumppaneiden avulla voi löytyä myös toteuttamiskeinoja ja rahoitusta metsäohjelmien tavoitteiden toteuttamiseen.

KOOSTETAULUKKO ALUEELLISTEN METSÄOHJELMIEN KESKEISISTÄ TA- VOITTEISTA JA TOIMENPIDELINJAUKSISTA VUOSILLE 2006 - 2010

Tarkemmat taustatiedot esitetään myöhemmin tässä raportissa.

Metsäkeskukset julkaisevat metsäohjelmansa sekä painettuna raporttina että sähköisessä muodossa. Lisätietoja raporteista saa alueellisten metsäkeskusten vastuuhenkilöiltä.

METSÄOHJELMIEN TAVOITTEET JA TOIMENPIDEKOKONAISUUDET	TOTEUTTAMISTOIMENPITEET
<p><i>Puuntuotannon tavoitteet koko metsätalouden maalla</i></p> <p><i>Hakkuukertymä 64,1 milj.m³/v (ml. ainespuumittainen polttopuu)</i></p> <p><i>Teollisuuden käyttöön tuleva markkinapuuarvio 61-62 milj. m³/v</i></p> <p><i>Hakkuuala 661 000 ha/v</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Uudistushakkuut 190 000 ha/v</i> • <i>Kasvatushakkuut 471 000 ha/v</i> <p><i>Metsänhoito- ja – parannustyöt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Metsänviljely ja uudistamisen varmistaminen 194 000 ha/v</i> • <i>Taimikonhoito 203 000 ha/v</i> • <i>Kunnostusojitus/ojitusalueiden hoito 100 000 ha/v</i> • <i>Metsäteiden rakentaminen 636 km/v</i> • <i>Metsäteiden perusparannus 2 390 km/v</i> • <i>Muut metsänhoito- ja – parannustyöt (mm. lannoitus ja pystykarsinta)</i> <p><i>Kestävän metsätalouden rahoituslain työläjien tavoitteet yksityismetsissä</i></p> <p><i>Metsänuudistaminen 20 700 ha/v</i></p> <p><i>Kulutus 8 000 ha/v</i></p> <p><i>Terveyslannoitus 21 400 ha</i></p> <p><i>Juurikäävän torjunta 50 900 ha/v</i></p>	<p>Metsien kestävän käytön ja puuntuotannon tavoitteiden toteuttaminen (tavoitteiden vieminen metsänomistajaryhmä/toimija/kuntatasolle)</p> <p>Metsävaratietokannan kehittäminen ja käytön tehostaminen (hakkuumäärien lisääminen, energiapuukohteet)</p> <p>Uusien metsänhoidon periaatteiden ja suositusten käyttöönotto</p> <p>Metsänomistajien neuvonnan tehostaminen (puunmyynti/metsänhoito- ja – perusparannus)</p> <p>Hakkuiden ja metsänhoitotöiden laadun parantaminen</p> <p>Eryteisesti metsänuudistamisen laadun kehittäminen (maanmuokkauksen oikea kohdentaminen, uudistusalojen seuranta)</p> <p>Sertifiointikriteerien noudattaminen (erityisesti voimassa olevat tilakohtaisten metsäsuunnitelmien osuus yli 50 %, ensiharvennusten ja hankintahakkuun edistämishjelmat)</p> <p>EU - hankerahoitusmahdollisuudet (esim. metsänuudistamisen ja ojitusalueiden hoidon neuvonta, maaseudun tiedön parantaminen)</p> <p>Metsä- ja puutuotealan koulutuksen ke-</p>

<p><i>Nuoren metsän hoito - työlajit</i></p> <p><i>Taimikonhoito 105 700 ha/v</i> <i>Nuoren metsän kunnostus 62 800 ha/v</i> <i>Energiapuun korjuu 966 000 m³/v</i> <i>Energiapuun haketus 925 000 i-m³/v.</i></p> <p><i>Kunnostusojitus 79 800 ha/v</i> <i>Metsäteiden tekeminen 319 km/v</i> <i>Metsäteiden peruskorjaus 1817 km/v</i></p> <p>Energiapuun tuotanto ja käyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kotitalouksien polttopuu 5,3 milj.m³/v</i> • <i>Metsähake 5,7 milj. m³/v</i> 	<p>hittäminen alueen metsätoimijoiden, yrittäjien ja metsänomistajien osaamisen varmistamiseksi</p> <p>Työmenetelmien kehittäminen ja toimijoiden yhteistyö, esim. suometsien hoidossa</p> <p>Metsätalouden työvoiman saannin varmistaminen</p> <p>Kehittämishankkeet metsäenergian käytön tehostamiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energianeuvonta • Lämpöyrittäjyyden lisääminen • Metsäenergian korjuun ja teknologian kehittäminen • Tutkimustiedon hankinta ja tiedottaminen puun energiakäytön vaikutuksista puun tuottoon ja metsäluontoon <p>Riittävä kestävän metsätalouden rahoituslain (KEMERA) mukainen puuntuotannon tukitarve 86 milj. €/v</p>
<p>Metsätalouteen perustuva yritystoiminta</p>	
<p><i>Puutuotealan kehittäminen</i></p> <p><i>Metsäyrittäjyyden lisääminen</i></p>	<p>Puutuotealan PK -yritysten jalostusastetta kohotetaan alueiden puuraaka-aineen käytön ja yritysten kannattavuuden parantamiseksi sekä maaseudun työllisyyden ylläpitämiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittämisstrategiat, • tuotekehitys-, koulutus ja asiantuntija-apu • yritysten verkottuminen <p>Elinkeinopoliittiset ohjelmat ja puurakentamisen edistämishjelmat</p> <p>Metsäenergia- ja metsäpalveluyrittäjyyttä kehitetään</p>
<p>Ekologisen monimuotoisuuden turvaaminen</p>	
<p><i>Talousmetsien luonnonhoidon ja monimuotoisuuden kehittäminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvataan arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen • Talousmetsien luonnonhoitoa kehitetään ottamalla huomioon sitä koskevan tutkimustiedon tulokset • Metsien käsittelyllä parannetaan metsien luontaisia rakennepiirteitä • Järeän lahoppuun määrää lisätään talousmet- 	<p>Metsänomistajien neuvonta monimuotoisuuden turvaamisessa</p> <p>Metsäalan toimijoiden jatkuva kouluttaminen</p> <p>Metsäsertifiointikriteerien noudattaminen (elinympäristöjen säilyminen, säästöpuut, suojakaistat)</p> <p>Metsäsuunnittelun ja metsävarapaikkatiedon hyväksikäyttö</p> <p>METSO- ohjelman keinot otetaan täysimääräisesti käyttöön koko maassa 2008</p>

<p>sissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palaneen puun määrää ja luontokohteiden ennallistamista lisätään • Lisätään ja tehostetaan luonnonhoitohankkeiden määrää ja laatua <p><i>Monimuotoisuuden suojeluun tarkoitettujen alueiden muodostaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Valtioneuvoston hyväksymät suojeluohjelmat toteutetaan 2007 loppuun mennessä • Suojeltavien kohteiden valinnassa noudatetaan METSO - ohjelman tavoitteita • Lahopuun määrän lisääminen keskitetään monimuotoisuuden suojelun kohteille • Turvataan arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen • Vapaaehtoisin toimin muodostettavien monimuotoisuuden suojelukohteiden määrää lisätään vuosien 2006 – 2010 aikana noin 20 000 hehtaarilla 	<p>lähtien</p> <p>EU-hankerahoitus, tuki monimuotoisuuden turvaamiseen, luonnonhoitohankkeet</p> <p>Lahopuun määrän lisäämisen seuranta-keinona metsäntutkimuslaitoksen tiedot (Valtakunnan metsien inventointitiedot)</p> <p>Metsäsertifiointin, luontolaadun seurannan ja luonnonhoitohankkeiden käyttöä seurannassa kehitetään</p> <p>KEMERA - ympäristötuen ja luonnonhoitohankkeiden rahoitustarve 8,4 milj. €/v</p> <p>Monimuotoisuuden suojeluun tarkoitettujen toteuttamiskeinojen (mm. METSO - ohjelma) rahoitustarve on 5-10 milj €/v metsäohjelmissa esitettyjen rahoitustarpeiden perusteella arvioituna</p> <p>Vesien suojelua metsätaloudessa kehitetään mm. luonnonhoitohankkeissa valuma-aluekohtaisilla toimenpiteillä</p>
<p>Työllisyys ja aluekehitys</p>	
<p><i>Metsätalouden kannattavuuden parantaminen</i></p> <p><i>Metsätalouden työllisyysmahdollisuuksien säilyttäminen ja lisääminen</i></p>	<p>Metsäohjelmien toteutuminen lisää metsäntutkimuslaitoksen arvioiden metsätalouden työllisyyttä 710 henkilötyövuotta (ilman suoritemäärien lisäämistä kehitys olisi selvästi negatiivinen)</p> <p>Metsäenergian käytön tehostaminen lisää työllisyyttä seurannaisvaikutuksineen n. 1 400 henkilötyövuotta</p> <p>EU:n maaseutuohjelmien rahoitusmahdollisuudet selvitetään ja käytetään hyväksi</p>
<p>Metsien monikäyttö</p>	
<p><i>Porotalous (pohjoiset metsäkeskukset)</i></p>	<p>Erityisesti porotalouteen varattua valtion maata ei saa käyttää silten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle</p> <p>Metsähallituksen luonnonvarasuunnittelussa sovitetaan eri metsänkäyttömuodot yhteen</p> <p>Lisätään metsäammattilaisten tietoa porotaloudesta</p>
<p><i>Riistanhoito ja metsästys</i></p>	<p>Monitavoitteisessa metsäsuunnittelussa otetaan huomioon riistan kannalta tärkeät elinympäristöt ja pienvedet</p> <p>Riistan elinympäristöt ja pienvesien luontaiset kalakannat otetaan huomioon</p>

	<p>metsien käsittelyssä</p> <p>Eri toimijoiden yhteistyönä laaditaan valuma-aluekohtaisia kunnostuksia ottaen huomioon riista- ja kalatalouden tarpeet</p> <p>Metsäalan toimijat pyrkivät vaikuttamaan hirvieläinkantojen määrään ja säätelyyn</p> <p>Metson soidinpaikkatietojen täydentäminen ja hyväksi käyttäminen metsien käytössä</p> <p>Vesilintujen elinympäristöjen luominen ja parantaminen ojien ja purojen yhteyteen perustettavilla suodatusalueilla ja kosteikoilla (luonnonhoito- tai muina erityishankkeina)</p> <p>Selvitetään luonnonhoitohankkeiden keinoja monikäytön edistämiseksi</p>
<i>Luonnontuotteiden kerääminen</i>	Luonnontuotteiden (sienet, marjat ja jäkälät) mahdollisuuksista tiedottaminen
<i>Maisemanhoito, retkeily- ja virkistyskäyttö</i>	<p>Metsäsuunnittelulla ja metsänhoitoa koskevilla suosituksilla edistetään metsän eri käyttömuotojen yhteensovittamista yhteistyössä aluesuunnittelun ja metsänomistajien kanssa</p> <p>Luontomatkailun toimintaedellytysten parantamiseksi lisätään yhteistyötä metsäalan toimijoiden ja retkeilyreitistön suunnittelijoiden kanssa</p> <p>Maisemanhoitotoimenpiteiden suunnittelu arvokkaiden maisemakokonaisuuksien ja erikoiskohteiden metsien käsittelyssä</p> <p>Monikäytön ja maiseman huomioonottaminen metsien käsittelyssä</p> <p>Maaseudun kehittämishankkeissa edistetään luontomatkailua ja siihen liittyvää yrittäjyyttä</p>
Osaaminen, osallistaminen ja yhteistyön kehittäminen	
<p><i>Lasten ja nuorten metsätietoutta ylläpidetään ja kehitetään</i></p> <p><i>Metsä- ja ympäristöalan sekä monikäyttöön liittyvien toimijoiden ja etujärjestöjen sekä metsänomistajien yhteistyötä kestävä metsätalouden edistämiseksi lisätään ja kehitetään</i></p>	<p>Metsäsertifioinnin sosiaalisten kriteerien toteuttaminen (mm. lasten ja nuorten metsäosaamisen toimenpideohjelman laadinta)</p> <p>Yhteistyötä TE - keskusten maaseutu-osaston ja yritysosastojen kanssa lisätään etenkin puutuoteteollisuuden ja metsäenergian käytön kehittämisessä</p> <p>Yhteistyön lisääminen poro- ja riistatalouden järjestöjen, ympäristöjärjestöjen</p>

	<p>sekä matkailu- ja ulkoilujärjestöjen kanssa</p> <p>Nykyisten metsä- ja ympäristöalan yhteistoimintamuotojen (metsäneuvosto, metsäsertifiointitoimikunta) toiminnan tehostaminen</p> <p>Kestävän metsänkäytön viestintä ja metsien arvokeskustelu ovat tärkeitä</p> <p>Yhteistyötä maakunnallisen suunnittelun ja kaavoituksen kanssa tehostetaan</p>
<i>Metsävaratietojärjestelmän kehittäminen</i>	<p>Metsävaratietoon perustuvan neuvonnan kehittäminen, monipuolistaminen ja tehostaminen</p> <p>Energiapuun korjuukohteiden merkitsemisen yhtenäistäminen</p> <p>Riistanhoidon tarpeet entistä tehokkaammin metsäsuunnitteluun ja metsävaratietokantaan</p> <p>Metsävaratietokannan käytön tehostaminen kaikkien kestävän metsätalouden työkohteiden tiedottamisessa ja toteuttamisessa</p>
<i>Metsäalan toimijoiden yhteistyö</i>	<p>Ojitusalueiden kestävän käytön tehostaminen (metsänhoito- ja hakkuutyöt, ravinnetalous, monimuotoisuuden suojele, vesiensuojelu)</p> <p>Tarkistettujen metsänhoitosuositusten ”jalkauttaminen” ja taloudellisen kannattavuuden painottaminen koulutuksessa ja neuvonnassa</p> <p>ATK:n ja Internetin käytön lisääminen viestinnässä ja koulutuksessa (erilaiset ”pörssit”)</p>
<i>Puuntuotannon menetelmät</i>	<p>Uudistamisen varmistaminen, seurannan tehostaminen, kohdennetun neuvonnan ja toimijoiden yhteistyön lisääminen</p> <p>Maanmuokkauksen menetelmien oikea kohdentaminen ja vesiensuojelu</p> <p>Maaseudun tiestön kokonaisvaltainen tarveinventointi ja parantaminen, yhteistyö tiekuntien kanssa</p> <p>Edistetään metsänhoitotöiden koneellistamista</p> <p>Viljelymateriaalin tuotannon ja kuljetuksen tehostaminen (kustannusten hallinta)</p>
<i>Puun energiakäyttö</i>	<p>Selvitetään mahdollisuudet EU:n: maaseutuohjelmien rahoitukseen edistämässä ja neuvonnassa</p>

	<p>Bioenergian käytön kohteiden lisääminen tiedottamalla maataloille ja kunnille</p> <p>Energiapuun korjuumenetelmien kehittäminen ja niistä tiedottaminen</p>
<i>Puutuoteala ja metsäyrittäminen</i>	<p>Selvitetään mahdollisuudet EU:n maa-seutuohjelmien rahoitukseen edistämässä ja neuvonnassa</p> <p>Jalostusasteen nostaminen, verkottuminen, markkinointi, koulutus ja yritysten konsultointi</p> <p>Metsätalousyritysten toiminnan edistäminen</p>
<i>Monimuotoisuuden suojelu</i>	<p>Tiedonkulun parantaminen metsäalan toimijoiden välillä</p> <p>Metsänomistajan tieto-aidon lisääminen</p> <p>Yhteistyön parantaminen kulotuksessa ja palaneen puun määrän lisäämisessä</p> <p>Yhteistyön lisääminen luonnonhoitohankkeissa metsäalan toimijoiden välillä</p>
<i>Monikäyttö</i>	<p>Yhteistyö riistanhoidon toimijoiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hirvikantojen säätely • Kanaintujen elinolot <p>Pohjois-Suomessa poro- ja metsätalouden yhteistyön turvaaminen</p> <p>Alueellinen ja paikallinen yhteistyö tehokkaan matkailun ja ulkoilun osalta (retkeilyreitit yms.)</p> <p>Monikäyttöön liittyvän yritystoiminnan tukeminen</p> <p>Luonnontuotealan koulutusta tuotteistamista kehitetään</p>
<i>Metsien arvokeskustelun lisääminen</i>	<p>Avoin ja rakentava viestintä</p> <p>Yhteistyö tutkimuksen kanssa</p> <p>Metsäntutkimuksen ja käytännön metsäalan toimijoiden yhteistyön lisääminen ja tutkimustiedon ”jalkauttaminen”</p> <p>Metsäneuvonnan resurssien turvaaminen ja lisääminen</p>

Yksittäiset metsäkeskukset ovat käsitelleet edellä käsiteltyjä asioita huomattavasti tätä yhteenvetoa laajemmin. Kaikki ideat ja toimenpiteet ovat hyviä ja tarpeellisia alueellisen metsäohjelman sitouttamiseksi ja toimeen panemiseksi. Alueellinen metsäneuvosto tarjoaa tähän keskusteluun hyvän foorumin.

1. Ohjelmien laadinta, osallistaminen ja metsäsektorin toimintaympäristö

Metsäohjelmat ovat ensisijaisesti kunkin metsäkeskuksen toimi-alueen kaikkien toimijoiden ja sidosryhmien kestävä metsätalouden tavoitetilan määrittelyn ja alueellisen metsäpolitiikan toteuttamisen väline. Metsäohjelmien laadinta on ollut kaikkien osapuolten näkemyksiä huomioonottavaa ja työssä ovat olleet tiiviisti mukana kunkin alueen keskeiset metsätalouteen vaikuttavat tahot. Alueelliset toteuttamistavat ovat kuitenkin vaihdelleet, samoin kuin eri tahojen osallistuminen metsäohjelman laadinnan prosessiin.

Metsäohjelmissa käsitellään osittain erittäin perusteellisestikin metsäkeskusalueen yleispiirteitä ja metsäsektorin asemaa aluetaloudessa. Ohjelmissa on myös pääosin ohjeistuksen edellyttämät strategiset ja vaikutusten arviointia varten tarvittavat analysoinnit.

Metsäohjelman osa-alue	Käsitelty ohjelmas- massa, kpl	Metsäkeskuksia, kpl	
Toimintaympäristö			
Yhteiskunta ja väestö	12	13	
Metsäsektorin yleiskuvaus	13		
Muut ohjelmat ja kaavoitustilanne	13		
Suunnitteluprosessi			
SWOT – analyysi/strategia	13		
Vaihtoehtojen vertailu	9		
Vaikutusten arviointi	13		
Tarvetarkastelu	7		
Metsäneuvostokäsittely	13		
Ryhmätyöt	13		
Yleisökysely/-tilaisuudet	5		

Merkittävimmät erot alueellisten ohjelmien laadintaprosessissa ovat vaihtoehtojen tarkastelussa ja niiden vaikutusten analysoinnissa ja tulosten käyttämisessä valitun metsien käyttöasteen valintaan ja tarvetarkasteluun. Vaihtoehtotarkastelun merkitystä korostetaan suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia koskevissa säädöksissä (SOVA), joten sen käyttäminen vaikutusten arvioinnissa on tärkeää.

Kuitenkin kaikkien metsäohjelmien laadinnassa ovat olleet mukana kaikki keskeiset sidosryhmät ja asioita on valmisteltu ja keskusteltu eri intressipiirien ja yhteiskunnallisten tahojen yhteistyönä alueellisissa metsäneuvostoissa ([liite 1](#)). Metsäkeskusten johtokunnat ovat hyväksyneet metsäohjelmat.

Maakunnallisten ohjelmien sitoutumisaste on korkea ja antaa hyvän pohjan asetettujen haasteellisten tavoitteiden toteutumiselle. Työ kestävä metsätalouden edistämiseksi on kuitenkin jatkuvaa. Tällä kertaa on asetettu alueelliset linjaukset vuosille 2006 - 2010 ja siltä osin työ vasta alussa. Erittäin tärkeää on saavuttaa asetetut tavoitteet toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyöllä.

Metsäkeskusalueet poikkeavat toisistaan hyvinkin paljon sekä metsäpinta-alan että puuntuotannon mahdollisuuksien vuoksi. Lisäksi koko metsäsektorin tilanne on erilainen.

Puun tuottamisen (hakkuiden) ja toisaalta puun käytön osalta metsäkeskukset voidaan ryhmitellä kolmeen ryhmään:

Metsäkeskusalueet	Puun käytön ja hakkuiden ero, milj. m³/v keskimäärin 2001 - 2004
Kaakkois-Suomi	> + 5
Lappi, Lounais-Suomi ja Rannikon Pohjanmaan alue	+1 ⇔ +5
Rannikon metsäkeskuksen eteläinen alue, Häme-Uusimaa, Pirkanmaa, Keski-Suomi, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa	+1 ⇔ -1
Etelä-Savo, Etelä-Pohjanmaa, Kainuu	-1 ⇔ -5

Lähde: Metsäntutkimuslaitos/Tilastot

Metsäsektorin tilanne (onko ”voimakas metsäteollisuusmaakunta” vai vahva ”puuntuotantomaakunta”) vaikuttaa osaltaan metsien käytön painotuksiin. Metsätalouden aluevaikutukset korostuvat alueilla, joilla puuta käyttävää teollisuutta on suhteellisen vähän. Mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi selvittää, miten metsäsektorin tilanne vaikuttaa metsäohjelmien laadintaan.

Toisaalta puuntuotannon ulkopuolella olevan metsäpinta-alan määrä vaikuttaa metsätalouden tehokkuuteen ja suoritemääriin. Tässä suhteessa Pohjois-Suomi ja Etelä-Suomi poikkeavat selvästi toisistaan siten, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaa metsäkeskusten alueilla suojelualueiden osuus on huomattavan korkea verrattuna muuhun maahan.

2. Metsätalouden kehittämistarpeet, -tavoitteet ja toimenpiteet

2.1 Puuvarojen hyödyntäminen

Metsien kansan- ja yksityistaloudellisen käytön taso määräytyy ensisijaisesti teollisuuden käyttöön menevän markkinapuun mitat täyttävän puun hakkuiden perusteella. Tämän vuoksi metsäohjelmissa on asetettu tällä puulle tavoiteltava hakkuiden taso, joka perustuu ensisijaisesti metsien rakenteen ja metsänhoidollisen tason määrittelemiin mahdollisuuksiin. Voidaan puhua metsien puuntuotannollisesta tahtotilasta, johon metsäalan toimijat ja yhteiskunta pyrkivät saavuttaakseen taloudelliset ja etenkin alueelliset tavoitteet.

Alueellisissa metsäohjelmissa on käytetty tavoitetilan määrittelyssä käytetty lähtökohana sekä nykytilan analyysiä ja viime vuosien hakkuita että erityisesti Metsäntutkimuslaitoksen metsäohjelmia varten vuoden 2002 tilanteeseen päivittämiä VMI - tietoja ja siihen perustuvia hakkuumahdollisuusarvioita.

Hakkuukertymä

Metsäohjelmissa asetetaan tavoite Metsäntutkimuslaitoksen tilastoimalle ainespuun kertymälle. Seurannassa on otettava huomioon, että kotitalouksien polttopuun käyttöä seuraavan otantatutkimuksen tiedoissa osa on ainespuun mitat täyttävää puuta.

ALUEELLISTEN METSÄOHJELMIEN YHTEENVETO 2006 - 2010

Ainespuun hakkuukertymä

Hakkuukertymä (sis. ainespuumittaisen polttopuun)

	Toteuma 2001 - 2004		AMO – tavoite 2006-2010		Suurin kestävä 2002 - 2012	
	Milj. m ³ /v	%	Milj. m ³ /v	%	Milj. m ³ /v	%
Mäntytukkipuu	11,0	19,5	13,8	21,5	15,3	22,4
Kuusitukkipuu	14,5	25,7	14,0	21,8	13,9	20,3
Lehtitukkipuu	1,3	2,3	1,7	2,7	3,9	5,7
Yhteensä	26,9	47,5	29,5	46,0	33,1	48,4
Mäntykuitupuu	12,6	22,2	16,2	25,2	15,6	22,7
Kuusikuitupuu	9,9	17,5	10,2	15,9	9,9	14,4
Lehtikuitupuu	7,2	12,8	8,2	12,8	9,9	14,5
Yhteensä	29,7	52,5	34,6	54,0	35,3	51,6
Ainespuu yhteensä	56,5	100,0	64,1	100,0	68,5	100,0
Turvemaiden osuus, %					15,9	
Arvio kokonais- poistumasta, milj. m ³ /v	69		79		83	

Toteutumatiiedot: Metsäntutkimuslaitos/Metinfo

Hakkuutasoa on metsäohjelmissa nostettu ja tavoitteen toteuttaminen on erittäin haastavaa. Ainespuuna tilastoitu hakkuukertymä oli vuosina 2001 - 2004 keskimäärin 54,7 miljoonaa kuutiometriä vuodessa ja se on noussut tasaisesti koko ajan. Vuoden 2005 hakkuut ovat todennäköisesti kuitenkin näitä pienemmät. Jos toteumaan lisätään arvio polttopuuna hakatusta ainespuusta (lähinnä lehtikuitupuuta), toteuma on ollut oin 56,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Metsäohjelmien tavoitetaso on noin 14 % keskimääräistä nykytasoa korkeampi, 64,1 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Metsäkeskuksittain muutos vaihtelee +6 ja +32 prosentin välillä. Ilman polttopuun osuutta hakkuukertymä on noin 62,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Teollisuuden käyttöön tuleva markkinahakkuumäärä 61 - 62 milj. m³/v. Vuosien 2001 - 2004 keskimääräinen markkinahakkuukertymä on ollut 54,2 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Metsäohjelmien hakkuukertymä jää Metsätutkimuslaitoksen laskemaa suurinta kestäväää hakkuukertymää pienemmäksi. Ero on keskimäärin – 6 prosenttia ja vaihteluväli - 13 prosentista + 11 prosenttiin.

Turvemailta kertyvän ainespuun osuus on Metsätutkimuslaitoksen suurimmassa kestävässä hakkuukertymässä 16 prosenttia. Ero vaihtelee metsäkeskuksittain erittäin paljon. Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä Rannikon metsäkeskuksen Pohjanmaalla osuus on selvästi yli 20 prosenttia, kun taas eteläisessä Suomessa sekä toisaalta myös Lapissa osuus on 11-14 prosentin välillä.

Männyn hakkuumahdollisuudet ovat suuret. Mäntykuitupuun tarjonnan lisäys on merkittävä ja sen hakkuutavoitteet ovat suurimman kestävään hakkuumahdollisuuden tasolla ja jopa hieman ylittävät sen. Erityisen voimakasta lisäys on Pohjanmaalla ja Itä-Suomessa ja johtuu suurelta osin ojitusalueiden lisääntyneistä hakkuumahdollisuuksista.

Kuusen hakkuut ovat viime vuosina olleet voimakkaita ja jopa lievästi ylittäneet kestäväät hakkuumahdollisuudet. Alueellisesti tilanne on männyn tilanteen peilikuva eli ”ylihakkuut” näkyvät selvimmin eteläisessä Suomessa.

Lehtipuun hakkuumahdollisuuksia on koko maassa sekä verrattuna metsäohjelmien tavoitteisiin että metsätutkimuslaitoksen arvioimiin kestäviin hakkuumahdollisuuksiin. Tosin lehtipuun hakkuuiden toteuttaminen on vaikeaa, sillä lehtipuut ovat yleensä sekapuuna havupuumetsissä eikä niitä aina voi hakata erikseen.

Yleensä hakkuut painottuvat metsäohjelmien mukaan selvästi kasvatushakkuihin, sillä kuitupuun lisäys on selvästi tukkipuun hakkuuta voimakkaampaa. Ojitusalueiden harvennuksien lisääminen nostaa etenkin mäntykuitupuun hakkuutarvetta. Metsätutkimuslaitoksen hakkuumahdollisuuslaskelmissa turvemaiden osuus kestävästä hakkuumahdollisuuksista on suurin juuri Pohjanmaalla ja Itä-Suomessa (Etelä-Pohjanmaa 29 %, Pohjois-Pohjanmaa 27 %, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Kainuu 16-17 %).

Käsitemäärittely

Markkinahakkuut = *Markkinapuulla* (teollisuuspuulla) tarkoitetaan kaikkea kotimaista raakapuuta, joka on hankittu teollisuuden käyttöön ja vientiin sekä näihin tarkoituksiin raakapuuta hankkivien ostajien muihin käyttötarkoituksiin (lähinnä polttoon) hankkimaa raakapuuta. Piensahojen rahti- eli vuokrasahaoksen tukit ja pientalokiinteistöjen polttopuu jäävät tilaston ulkopuolelle.

Hakkuukertymä = Hakkuukertymä on vuoden aikana metsästä käyttöön otettu raakapuumäärä. Se koostuu teollisuuteen ja vientiin hakatusta markkinapuusta, pientalokiinteistöjen käyttämästä polttopuusta ja vuokra- eli rahtisahaukseen menneestä puusta

Polttopuu = Pientalokiinteistöjen polttopuun käyttö. Metsäntutkimuslaitos, otostutkimus kotitalouksille 2000/2001. Polttopuutavaralajeina tutkimuksessa ovat halko, pilke, polttoranka ja runkopuuhake. Ainespuuta, lähinnä lehtikuitupuuta, sisältyy määriin arviolta 20-30 prosenttia.

Kokonaispoistuma = Puuston poistuma koostuu hakkuukertymästä, metsään hakkuutähteinä käyttämättä jäävistä runkopuun osista (metsähukkapuu) ja luontaisesti kuolleista, käyttämättä jäävistä runkopuun osista (luonnonpoistuma). Puuston poistumaa voidaan verrata puuston kasvuun, jolloin saadaan tiedot metsävarojen muutoksista.

Hakkuupinta-alat

Hakkuupinta-alojen seuranta perustuu toistaiseksi metsänkäyttöilmoitusten ja puunmyyntisuunnitelmien perusteella tehtäviin arviolaskelmiin. Metsänkäyttöilmoitusten hakkuupinta-alat toteutetaan yleensä vasta seuraavana vuonna, osaa hakkuista ei toteuteta lainkaan. Hakkuukertymä tilastoidaan kuitenkin reaalisesti kyseisenä kalenterivuotena, ja siten kyse ei ole vuosittain samoista hehtaareista. Hakkuukertymän ja tilastoidun pinta-alan perusteella ei erillisenä vuotena voida suoraan laskea keskimääräistä hakkuukertymää, mutta pitkällä aikavälillä ero tietenkin tasoittuu.

Alueellisten metsäohjelmien yhdistelmä

Hakkuupinta-alat

Hakkuupinta-alat

	Toteuma 2001 – 2004, keskimäärin		AMO-tavoite 2006 – 2010		Suurin kestävä 2002-2012*	
	1000 ha/v	%	1000 ha/v	%	1 000 ha/v	%
Kasvatushakkuut	367	67	471	71	334	61
Uudistushakkuut	177	33	190	29	215	39
Yhteensä	544	100	661	100	549	100

Toteutum tiedot:
Metsäntutkimuslaitos/Metinfo

*Metsäntutkimuslaitos
2005

Kasvatushakkuihin luetaan ylispuiden poisto, ensiharvennukset, muut harvennukset ja muut hakkuut, uudistushakkuihin avohakkuut ja luontaisen uudistamisen hakkuut. Metsäohjelmissa niiden tarve on arvioitu parhaan käytettävissä olleen tietolähteen - yleensä alueellisten metsäsuunnitelmien lukujen perusteella - sekä käyttäen alueellista asiantuntemusta ja toimijoiden arvioita ja tavoite asetettu sitten haasteellisen realistiseksi.

Kasvatushakkuutavoitteissa ensiharvennuksia on 241 500 hehtaaria eli hieman yli puolet kasvatushakkuiden tavoitepinta-alasta. Uudistushakkuissa luontaisen uudistamisen hakkuuta on n. 39 000 hehtaaria eli 25 prosenttia uudistushakkuista ja viljelyä varten tehtäviä uudistushakkuuta n. 151 000 hehtaaria. .

Hakkuukertymä on joidenkin metsäkeskusten ohjelmissa jaettu todellisten hehtaari-kohtaisten kertymien perusteella hakkuutavoittain. Linjausten ja johtopäätösten tekemiseen riittävät kuitenkin hakkuukertymän ja hakkuupinta-alojen tavoitemääritys erillisenäkin.

Hakkuupinta-alatavoitteiden mukaan hakkuut painottuvat selvästi kasvatushakkuihin. Niiden määrä lisääntyy 28 prosenttia vuosien 2001 - 2004 toteutumaan verrattuna. Uudistushakkuiden kasvu on noin 7 prosenttia. Metsäntutkimuslaitoksen arvioima suurin kestävä hakkuumäärä painottuu voimakkaasti uudistushakkuihin, joten niiden metsäkeskusten ohjelmissa, joissa tavoitteeksi on otettu Metsäntutkimuslaitoksen arvio, myös ero nykyisiin toteutuneisiin hakkuupinta-aloihin on suurin. Joidenkin metsäohjelmien tavoite on jopa toteutunutta kehitystä alhaisempi.

Metsäntutkimuslaitoksen hakkuumahdollisuusarvioiden hakkuupinta-alat eivät ole vertailukelpoisia metsäohjelmien tavoiteasettelun kanssa. Metsäntutkimuslaitoksen arvioissa on asetettu muiden kuin ensiharvennusten tuotolle erittäin suuret vaatimukset ja niiden hakkuukertymät ovat selvästi todellista kertymää suurempia. Siksi harvennushakkuiden pinta-alat ovat erittäin alhaiset ja ovat jopa pienemmät kuin vuosina 2001 - 2004 toteutuneet pinta-alat.

Polttopuun ja muun energiapuun käyttö

Metsäohjelmissa on korostettu metsän ja puun energiakäytön kasvavaa merkitystä. Numerollisesti yhteenveto koostuu tässä raportissa polttopuun käytöstä pienkiinteistöjen lämmitykseen ja metsähakkeen käytön kokonaismäärän tavoitteista.

	Milj. k-m ³ /v
Polttopuun käyttö pienkiinteistöjen lämmitykseen (arvio Metsäntutkimuslaitoksen otantatutkimuksen perusteella)	5,3
Metsähakkeen käyttö	5,7
Yhteensä	11,0

Metsäenergian käytön tehostaminen perustuu puun käytön yritystoiminnan lisäämiseen ja siinä on metsähakkeen käytöllä huomattava merkitys.

Metsähakkeen tekoon käytetään nuoren metsän hoidossa syntyvää harvennuspuuta, kuusivaltaisen avohakkuun hakkuutähdettä sekä yhä kasvavassa määrin kantoja. Jos metsähakkeen määrä kasvaa tasaisesti koko ajan lisääntyen, on metsähakkeen vuosittainen käyttömäärä vuonna 2010 6 - 7 miljoonaa kuutiometriä.

Osa pienkiinteistöjen polttopuuna käytettävästä puusta sekä valtaosa metsähakkeena käytettävästä puusta ei sisälly runkopuuhun eikä siten puuston runkopuun kokonaispoistumatilastoihin.

Näiden energiapuulajien lisäksi puun energiakäytössä kehitetään pellettien käyttöä sekä muita bioenergiälähteitä, mm. ruokohelpeä.

Puun energiakäytön painotus näkyy myös yksityismetsätalouden tuen ohjaamistarpeessa (luku 2.3).

2.2 Metsien hoito- ja perusparannustyöt

Metsäohjelmissa on asetettu kaikkia metsänomistajaryhmiä koskevat, yleiset suorite-tavoitteet keskeisille metsänhoito- ja –perusparannustöille: metsänviljelylle, taimikonhoidolle, kunnostusojitukselle sekä metsätiestön rakentamiselle ja perusparannukselle.

ALUEELLISTEN METSÄOHJELMIEN YHTEENVETO 2006 – 2010

Keskeiset metsänhoito- ja perusparannustyöt

Kaikki metsänomistajat

<i>Työlaji</i>	<i>Toteutuma keskimäärin 2001-2004</i>	<i>AMO - tavoite 2006-2010</i>	<i>Työmäärien lisäys, %</i>
Metsänviljely, 1000 ha/v	122	155	27
Taimikonhoito, 1000 ha/v	140	203	45
Kunnostusojitus, 1000 ha/v	77	100	30
Metsätiet, rakentaminen, km/v	1 184	636	- 46
Metsätiet, perusparannus, km/v	1 695	2 415	42

Toteutumatiiedot: Metsäntutkimuslaitos/Metinfo

Metsänviljely ja uudistamisen varmistaminen

Valtaosa metsän uudistamisesta tapahtuu nykyisin joko istuttamalla tai kylvämällä. Suoritemäärä riippuu avohakkuiden määrästä. Koska uudistushakkuiden määrä kasvaa, kasvaa myös metsänviljelyn tarve. Jos uudistushakkuutavoitteeseen ei päästä, vähenee myös metsänviljelyn tarve. Kaikissa metsäohjelmissa on lähdetty siitä, että metsänviljely vastaa ohjelmakaudella tarvetta, joka on sama kuin avohakkuiden pinta-ala.

Metsäohjelmasta ei ole saatavissa yhtenäistä tietoa metsänviljelyn onnistumiselle asetetuista tavoitteista. Lähtökohtana on, että kaikki avohakkuualueet viljellään, mutta käytännössä luontainen uudistuminen täydentää viljelyaloja.

Metsäohjelmissa ei myöskään ole asetettu määrällisiä tavoitteita uudistamisen varmistamiselle ja varhaisoidolle, vaan valmistavat työt, uudistamisen seuranta ja varmistaminen sekä heinäys ja muu varhaishoito oletetaan tehtävän koko uudistus-alueella, niin metsänviljelyaloilla kuin luontaisen uudistamisen alueilla eli koko uudistus-alueella. Uudistaminen ja sen varmistaminen ovat onnistuneen ja kannattavan puuntuotannon perusta.

Osa metsänviljelystä tehdään valtion tuella kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisesti. Osuus vaihtelee maassa huomattavasti. Metsäohjelmien mukaan Etelä-Suomessa valtion tukeman metsänuudistamisen osuus on muutama prosentti koko

metsänviljelystä, kun taas pohjoisessa vastaava osuus on yli kolmanneksen viljelyalasta.

Taimikonhoito

Uudistamisen ja varhaisoidon jälkeen varttuneen taimikon hoito ratkaisee kannattavan puuntuotannon onnistumisen. Taimikonhoidon on yleisesti todettu jääneen huomattavasti tarvetta pienemmäksi.

Metsäohjelmien mukaan taimikonhoidon määrä kasvaa 1,5-kertaiseksi. Taimikonhoidon vuosittainen tavoitepinta-ala on kaikkien metsäkeskusten alueella 2,5 – 3,5 prosenttia alle 40- vuotiaiden metsien pinta-alasta (VMI/Metsätilastot).

Kaikissa metsäohjelmissä ei ole erikseen määritetty taimikonhoidon metsänhoidollista enimmäistarvetta. Määriteltyjen tarpeiden ja VMI/ASY- tietojen perusteella voidaan arvioida, että maksimaalinen tarve on jopa kolmanneksen asetettuja tavoitteitakin korkeampi.

Metsäohjelmien taimikonhoitotavoitteet verrattuna vuosien 2001 - 2004 toteutuneeseen pinta-alaan vaihtelevat huomattavasti. Metsäohjelman toteutuminen lisäsi taimikonhoitoa eri metsäkeskusten alueilla 15 prosentista jopa 70 prosenttiin viime vuosien toteutuneisiin työmääriin verrattuna.

Taimikonhoidosta esitetään tehtäväksi yksityismailla valtion tukemana työnä noin puolet. Tämä osuus vaihtelee metsäkeskuksittain 1/3 ja 2/3 välillä.

Kunnostusojitus

Kunnostusojitusta tehdään uudistusojitusalueilla, kun vesi alkaa jälleen haitata puuston kasvua. Kunnostusojituksen yhteydessä pyritään mahdollisimman tehokkaasti toteuttamaan metsien hoito- ja hakkuutyöt sekä huolehtimaan puutavaran kuljetustarpeista (ojitusalueen sisäiset tieyhteydet).

Ojitusalueiden vesitalouden hoidon arvioiminen on ongelmallista verrattuna muiden metsänhoito- ja – parannustöiden tavoitteiden arviointiin. Puuntuotantoa varten ojitetun metsämaan pinta-ala on Suomessa 4,9 miljoonaa hehtaaria. Yleisesti käytetään 20 – 30 vuotta aikana, jolloin ojitusalueen vesitalous pitää hoitaa ojat perkaamalla ja/tai ojustoa täydentämällä. Tämä tarvearvion mukaan tulisi kunnostusojitusta tehdä vuosittain 150 000 – 250 000 hehtaarilla eli 3 – 5 % ojitetujen alueiden pinta-alasta.

Kaikki ojitusalueet eivät kuitenkaan tarvitse kunnostusta tarvearviossa käytetyn ajan jälkeen, vaan ojat toimivat tätä pitempään. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi ohutturpeiset korvet.

Metsäohjelmien mukaan kunnostettavien ojitusalueiden pinta-ala nousisi vuosien 2001-2004 tasosta 31 prosentilla ja olisi noin 100 000 hehtaaria vuodessa. Tämän tavoitemäärän osuus ojitetujen alueiden pinta-alasta on 2 prosenttia. Vaihtelu eri metsäkeskusten alueella on huomattavan suuri, 1,6 prosentista 2,5 prosenttiin.

Osa alueista voi myös jäädä taloudellisesti kannattamattomina kunnostamatta tai jätetään puuntuotannon ulkopuolelle talousmetsien ympäristön- ja luonnonhoidon tavoitteiden vuoksi.

Jos tämä otetaan laskelmissa huomioon, vuosittainen ojitustarve olisi 130 000 - 190 000 hehtaaria eli 2,5 – 4 prosenttia alkuperäisestä ojituspinta-alasta. Siten metsäohjelmien tavoitteet lähestyvät vuosittaista tarvetta. Ojitusalueiden kunnostuksen oikea kohdentaminen kannattavimpiin alueisiin on erittäin tärkeää.

Kestävän metsätalouden rahoituslain tukemana työnä esitetään tehtäväksi 80 prosenttia ojitustavoitteesta. Metsäkeskusalueiden välillä vaihtelu on erittäin suurta omistusoloista johtuen. Yksityismetsissä on valtion tuella tehty kunnostusojitusta keskimääräistä enemmän ja tämä työ on vallitsevana osuutena koko kunnostusojitustarpeesta niiden metsäkeskusten alueilla, joilla yksityismetsien osuus on suuri.

Ojitusalueet kunnostetaan yleensä yhteishankkeina ja muut kuin yksityiset metsänomistajat osallistuvat osakkaina myös kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisiin hankkeisiin.

Metsäteiden rakentaminen ja perusparannus

Metsätiestö on rakennettu Suomeen palvelemaan nykyaikaista puuhuoltoa, joka perustuu autokuljetukseen ja puun nopeaan kulkuun tehtaalle. Yleisesti ottaen metsätieverkko osana maaseudun tiestöä on rakennettu ja tulevaisuudessa keskitytään koko maaseudun tiestön kunnostamiseen. Metsäkeskusten pääasiallisena tavoitteena on huolehtia ensisijaisesti metsätaloutta palvelevan tiestön perusparannuksesta.

Tämä suuntaus näkyy selvästi metsäohjelmien tavoitteissa. Uusien metsäteiden rakentaminen vähenee puoleen vuosien 2001 - 2004 keskimääräisestä toteumasta. Vastaavasti metsätaloutta palvelevien teiden perusparannus kasvaa 42 prosentilla. Metsäteiden kunnosta huolehtiminen on metsätalouden ja yhteiskunnan puuhuollon kannalta yksi keskeisimpiä metsänparannustöitä ja se vaatii huomattavasti sekä metsänomistajan että yhteiskunnan lisäpanostusta.

Metsätiestön rakentamisen ja peruskorjauksen tarve liittyy maaseudun koko yksityistiestön kunnostamiseen. Metsäkeskuksissa tehtyjen maaseudun tiestön selvitysten mukaan ja kestävän metsätalouden rahoitustuen kysynnän perusteella metsätaloutta palvelevan tiestön peruskorjaustarve on huomattavasti nyt esitettyjä tavoitteita korkeampi.

Kestävän metsätalouden rahoituslain tukemana työnä esitetään toteutettavaksi noin puolet metsätien rakentamisesta ja 2/3 metsäteiden perusparannuksesta.

Metsätiet rakennetaan ja perusparannetaan yleensä yhteishankkeina ja muut kuin yksityiset metsänomistajat osallistuvat osakkaina myös kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisiin hankkeisiin.

Muut metsänhoito ja -parannustyöt

Eräissä metsäohjelmissa oli asetettu tavoitteet myös kasvatustaloudelle ja pystykarsinnalle. Valtakunnallista yhteenvetoa näistä ei tehdä, mutta niiden edistäminen lisää osaltaan metsätalouden kannattavuutta ja ovat erittäin perusteltuja.

Määrällinen tavoite kasvatustaloudelle asetettiin neljässä metsäohjelmassa ja niiden pinta-ala oli 25 000 hehtaaria. Tämäkin ylittää jo moninkertaisesti nykyisin lannoitettavan pinta-alan.

2.3 Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaiset toimenpiteet

Valtio tukee kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisesti yksityisiä metsänomistajia sekä puuntuotannossa että luonnonhoidossa.

Tuettavat puuntuotannon työlajit ovat metsänuudistaminen, kulotus, terveyslannoitus, kulotus, juurikäävän torjunta, nuoren metsän hoito (taimikonhoito, nuoren metsän kunnostus ja pystykarsinta), kunnostusojitus sekä metsäteiden rakentaminen ja peruskorjaus. Nämä työlajit ovat puuntuotannossa pitkävaikutteisia, usein yksityiselle metsänomistajalle kohtuuttoman kalliita verrattuna niiden puuntuotannolliseen merkitykseen ja turvaavat yleisesti metsätalouden yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumista.

Yksityismetsissä ei kaikkia mahdollisia metsänhoito- ja metsänparannustöitä tehdä valtion tukemina, vaan työlajikohtaisesti vaihteleva osuus tehdään täysin yksityisen metsänomistajan omana työnä.

Metsätalouden tuet ja verotuksen ohjaamiskeinot ovat parhaillaan yhteiskunnallisen keskustelun alaisena. Kestävän metsätalouden rahoituslain määräykset muuttuvat lähivuosina. Metsäohjelmissa ei näitä muutoksia ole voitu ennakoita vaan linjaukset perustuvat nykyisiin säännöksiin.

Kestävän metsätalouden rahoituslain metsäluonnon hoitoon liittyviä toimenpiteitä käsitellään luvussa 2.5 (Metsien ekologien monimuotoisuus).

ALUEELLISTEN METSÄOHJELMIEN YHTEENVETO 2006 - 2010
Kestävän metsätalouden rahoituslain työlajit

Rahoitettava työlaji	Toteutuma keskimäärin 2001 - 2004	Metsäohjelma 2006 - 2010	Työmäärien lisäys, %
<i>Metsänuudistaminen, 1 000 ha/v</i>	14,0	20,7	48
<i>Kulotus, 1 000 ha/v</i>	0,5	0,8	66
<i>Terveyslannoitus, 1 000 ha/v</i>	10,7	21,4	101
<i>Juurikäävän torjunta, 1 000 ha/v</i>	29,7	50,9	72
<i>Nuoren metsän hoito</i>			
Taimikonhoito, 1 000 ha/v	71,7	105,7	47
Nuoren metsän kunnostus, 1 000 ha/v	71,5	62,8	- 12
Energiapuun korjuu, 1 000 m ³ /v	356,8	966,0	171
Haketusmäärä, 1 000 i-m ³ /v	301,7	925,0	207
<i>Kunnostusojitus, 1 000 ha/v</i>	62,2	79,8	28
<i>Metsätiet</i>			
Rakentaminen, km	498	319	- 36
Perusparannus, km	859	1817	112
<i>Rahoitustarve, milj. €/v (työ- ja suunnittelukustannustuki)</i>	62	86	38

Toteutumatiedot: Kestävän metsätalouden työohjelmaseuranta/Metsätalouden kehittämissentrum Tapio

Metsänuudistaminen, terveyslannoitus ja kulotus

Metsänuudistamista koskevan valtion tuen ennakointi on vaikeaa ja siihen ei enää kuulu peltojen metsittäminen. Merkittävin tuen tarpeeseen vaikuttava seikka ovat metsätuhot, etenkin myrskyt, joiden voidaan olettaa lisääntyvän ilmastomuutoksen vuoksi. Metsäohjelmissa metsänuudistamisen tuen tarpeen ennakointi vaihtelee huomattavasti ja kokonaisuudessaan työmäärän kasvu vuosien 2001 - 2004 tasosta on 48 prosenttia. Merkittävien myrskyjen sattuessa on varauduttava tuen lisäämiseen tarpeen mukaisesti.

Kulotus ei ole muodostunut valtion tukemana uudistamisen valmistelutyönä merkittäväksi työmuodoksi. Sen luonnetta esitetäänkin uudessa kestävän metsätalouden rahoituslaissa muutettavaksi luonnon monimuotoisuutta edistäväksi toimenpiteeksi.

Terveyslannoitus on työlaji, jonka tuen tarve lisääntyy etenkin ojitusalueilla ja entisten kaskimaiden kuusikoiden ravinnepuutosten hoidossa. Metsäohjelmissa sen tukea esitetään kaksinkertaistettavaksi.

Juurikäävän torjunta

Juurikäävän biologinen torjunta hakkuun yhteydessä on erittäin merkittävä työmuoto juurikäävän riskialueilla. Torjuntakeinoihin kuuluu myös kannon nosto. Joidenkin metsäkeskusten alueella sen rahoitustarve voi olla lähes 20 prosenttia koko puuntuotannon tuesta. Kaikkien muiden kuin Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin metsäohjelmissa juurikäävän torjuntaan on esitetty rahoitusta, määrällisesti eniten Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon, Häme-Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen metsäkeskusten alueilla. Koko maassa lisäys on 72 prosenttia vuosien 2001 - 2004 tasosta.

Juurikäävän torjunnan tarve sen riskialueilla voidaan arvioida tavoitehakuupinta-alojen perusteella. Jos tavoitteeksi otetaan sertifiointin 75 prosentin tavoite sulan maan aikaisista hakkuista taudin riskialueella, on juurikäävän torjunnan lopullinen tarve 2-3 kertainen.

Nuoren metsän hoito

Nuoren metsän hoito on kaikkien metsäkeskusten ohjelmissa erittäin huomattava tuettava työmuoto. Merkittävää on, että taimikonhoidon ja nuoren metsän kunnostuksen suhde muuttuu selvästi verrattuna toteutuneeseen kehitykseen. Vuosina 2001 - 2004 sekä taimikonhoitoa että nuoren kasvatusmetsän harvennusta tuettiin keskimäärin lähes hehtaarilleen yhtä suurella pinta-alalla. Metsäohjelmissa taimikonhoidon osuus on lähes kaksi kolmasosaa koko nuoren metsän hoidon pinta-alatavoitteesta. Kokonaisuudessaan nuoren metsän hoidon määrä nousee 18 prosenttia vuosien 2001 -2004 keskimääräisestä tasosta (143 000 hehtaarista 168 500 hehtaariin).

Merkittävin kasvu nuoren metsän hoidon "rahoituskorissa" on energiapuun kuljetuksen tuen ja haketustuen lisääntyminen metsäohjelmissa; kummatkin kasvaisivat lähes kolminkertaisiksi vuosien 2001 - 2004 keskimääräisiin työmääriin verrattuna. Tuettava energiapuun kuljetuksen määrä on metsäohjelmissa 966 000 kuutiometriä vuodessa ja tuettava haketusmäärä 925 000 irtokuutiometriä vuodessa.

Kunnostusojitus

Kunnostusojituksen määrä kasvaa metsäohjelmien mukaan 28 prosentilla 62 000 hehtaarista 80 000 hehtaariin. Tarve on metsänomistuksen suhteessa vähintään kolmasosan korkeampi kuin koko kunnostusojituksen osalta esitettiin.

Metsäteiden rakentaminen ja peruskorjaus

Metsäteiden rakentaminen vähenee kahteen kolmasosaan vuosien 2001 - 2004 keskimääräisestä tasosta ja vastaavasti metsäteiden perusparannus kasvaa kaksinkertaiseksi. Metsäteitä rakennetaan tai perusparannetaan valtion tuella vuosittain 2 136 kilometriä, josta peruskorjausta on 1 817 kilometriä.

Metsätalouden tuen tarvitsemaa rahoitusta tarkastellaan luvussa 3 (Ohjelman rahoitus).

2.4 Metsien monikäyttö

Metsien monikäytön osalta on Suomen eri osien metsien käytössä selviä painotuseroja. Eteläisessä Suomessa monikäyttö tapahtuu suurelta osin puuntuotantoon tarkoitettuilla, suurelta osin yksityisten metsänomistajien metsissä. Siksi metsäohjelmienkin toimenpidelinjaukset ovat yleisluonteisia suosituksia, joilla riistanhoito ja metsästys, sienien ja marjojen keräily ja maisemanhoito otetaan huomioon normaaleilla metsätalousalueilla.

Pohjois-Suomessa painottuvat voimakkaasti porotalous, matkailu ja valtion maiden metsien käyttölinjaukset.

Metsäohjelmissa ei luonnollisestikaan voida monikäytön osalta tehdä yhtä konkreettisia toimenpide-esityksiä kuin mitä puuntuotannossa ja monimuotoisuuden suojelussa tehdään.

Seuraavassa taulukossa on koottu yhteen metsäohjelmissa esiintuodut monikäyttöä koskevat aihealueet, tavoitteet ja toimintalinjaukset:

Monikäytön muoto	Toimintalinjaukset
<i>Porotalous (pohjoiset metsäkeskukset)</i>	<p>Eriyisesti porotalouteen varattua valtion maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle</p> <p>Lisätään metsäammattilaiset tietoa porotaloudesta</p>
<i>Riistanhoito ja metsästy</i>	<p>Riistan elinympäristöt ja pienvesien luontaiset kalakannat otetaan huomioon metsien käsittelyssä</p> <p>Monitavoitteisessa metsäsuunnittelussa otetaan huomioon riistan kannalta tärkeät elinympäristöt ja pienvedet</p> <p>Eri toimijoiden yhteistyönä laaditaan valuma-aluekohtaisia kunnostuksia ottaen huomioon riista- ja kalatalouden tarpeet</p> <p>Metsäalan toimijat pyrkivät vaikuttamaan hirvieläinkantojen määrään ja säätelyyn</p> <p>Metson soidinpaikkatietojen täydentäminen ja huomioon ottaminen metsien käytössä</p> <p>Vesilintujen elinympäristöjen luominen ja parantaminen ojien ja purojen yhteyteen perustettavilla suodatusalueilla ja kosteikoilla (luonnonhoito- tai muina erityishankkeina)</p>
<i>Luonnontuotteiden kerääminen</i>	Luonnontuotteiden (sienet, marjat ja jäkälät) mahdollisuuksista tiedottaminen
<i>Maisemanhoito, retkeily- ja virkistyskäyttö</i>	<p>Metsäsuunnittelulla ja metsänhoitoa koskevilla suosituksilla edistetään metsän eri käyttömuotojen yhteensovittamista yhteistyössä aluesuunnittelun ja metsänomistajien kanssa</p> <p>Luontomatkailun toimintaedellytysten parantamiseksi lisätään yhteistyötä metsäalan toimijoiden ja retkeilyreitistön suunnittelijoiden kanssa</p> <p>Maisemanhoitotoimenpiteiden suunnittelu arvokkaiden maisemakokonaisuuksien ja erikoiskohteiden metsien käsittelyssä</p>

2.5 Metsien ekologinen monimuotoisuus

Metsien ekologisen monimuotoisuuden ylläpitämisen ja kehittämisen lähtökohdat ovat maan eri osissa hyvin erilaiset. Lapissa suojelupinta-alat suojelualueistolain luokituksen mukaan arvioituna ovat yli 20 prosenttia metsä- ja kitumaan pinta-alasta ja Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa 6-8 prosenttia. Muualla maassa vastaava osuus vaihtelee 1-3 prosentin välillä.

Metsäntutkimuslaitoksen hakkuumahdollisuusarvioissa on Etelä-Suomessa käytetty nykyistä suojelutilannetta huomattavasti korkeampia pinta-aloja puuntuotannon ulkopuolella olevista alueista. Ero johtunee VMI:n tilastointimenetelmästä, jolloin pienten

alueiden virhemarginaali kasvaa. Toisaalta puuntuotannon ulkopuolella oleviin alueisiin luetaan myös muu maankäyttö, joka Etelä-Suomessa myös metsämaalla voi olla merkittävää. Erolla ei metsänkäytön vaikutusten arvioinnissa ole suurta merkitystä, sillä se osaltaan lisää tehtyjen hakkuumahdollisuuksien ”varmuuskerrointa”: Hakkuumahdollisuusarvioissa on otettu huomioon rajoittavia tekijöitä enemmän kuin niitä tällä hetkellä todellisuudessa on.

Ekologisen monimuotoisuuden lisäämisessä on metsäohjelmissa selkeästi kaksi toimintalinjaa: Talousmetsien luonnonhoidon kehittäminen sekä monimuotoisuuden suo- jeluun tarkoitettujen alueiden lisääminen vapaaehtoisilla sopimuksilla

YHTEENVETO MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMISEN TAVOITTEISTA	
<u>Tavoitteet</u>	<u>Toimintalinjaukset</u>
<i>Talousmetsien monimuotoisuuden kehittäminen</i>	Noudatetaan metsän- ja luonnonhoito- suosituksia
Turvataan arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen	Noudatetaan metsäsertifiointin kriteerejä Lisätään metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden koulutusta
Järeän lahopuun määrää lisätään talousmetsissä	Ylläpidetään ja kehitetään metsätalouden paikkatietojärjestelmää
Metsien käsittelyssä kehitetään luonnonhoitoa ja parannetaan metsien luontaisia rakennepiirteitä	Vesien suojelua metsätaloudessa tehostetaan ja mm. luonnonhoitohankkeissa kehitetään valuma-aluekohtaisilla toimenpiteillä
Palanutta puuta ja luontokohteiden ennallistamista lisätään	
<i>Monimuotoisuuden suojeleluun tarkoitettujen alueiden muodostaminen</i>	Metsänomistajille tiedotetaan eri rahoitusmahdollisuuksista
Valtioneuvoston hyväksymät suojeleluohjelmat toteutetaan 2007 loppuun mennessä	Suojeltavat kohteet toteutetaan ympäristötuen, METSO - ohjelman keinoin tai muuten vapaaehtoisilla sopimuksilla
Suojeltavien kohteiden valinnassa noudatetaan METSO - ohjelman tavoitteita	Luonnonhoitohankkeita lisätään ja kohdistetaan monimuotoisuuden ja luonnonhoidon kannalta ekotehokkaasti
Lahopuun määrän lisääminen keskitetään monimuotoisuuden suojeleluukohteille	
Vapaaehtoisin toimin muodostettavien monimuotoisuuden suojeleluukohteiden määrää lisätään vuosina 2006 - 2010 n. 20 000 ha:lla	

Metsätalouden toimijoiden yhteistoiminta luonnonhoidossa ja monimuotoisuuden turvaamisessa on lisääntynyt hyvin viime vuosina. Keskeisinä tekijöinä ovat olleet metsäohjelmien laadinta, metsäneuvostojen toiminta sekä metsäsertifiointi. Tulevaisuudessa metsäalaan toimijoiden toimintajärjestelmät täydentyvät ja parantuvat, joten ympäristön- ja luonnonhoidon huomioonottaminen metsien käsittelyssä tehostuu.

Metsien ekologisen monimuotoisuuden lisäämisen rahoitustarvetta käsitellään luvussa 3.

2.6 Metsätalouteen liittyvä yritystoiminta

Metsätalouteen ja puun käyttöön perustuvan pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämistä on käsitelty lähes kaikissa metsäohjelmissa. Tällainen yritystoiminta käsittelee metsäenergian käytön sekä puutuoteteollisuuden yritystoiminnan. Lisäksi joissakin metsäohjelmissa on käsitelty metsätalouden palveluyritystoiminnan kehittämistä sekä myös suurten metsäteollisuusyritysten toimintaedellytyksiä.

Tässä yhteenvedossa käsitellään vain pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämisen linjauksia.

Metsätalouteen liittyvän PK - yritystoiminnan kehittäminen metsäohjelmissa perustuu TE - keskuksen ja alan toimijoiden väliseen yhteistoimintaan ja pääosin maaseutuohjelmien tai muiden EU-ohjelmien projektirahoitukseen.

Puutuotealan kehittämisen toimintalinjaukset ovat hyvin samansuuntaisia kaikissa metsäohjelmissa käsittäen toimialan strategian laadintaa, tuotekehittelyä, verkostoitumista, koulutusta ja yritysten konsultointia. Toiminnan kehittämisen tavoitteena on jalostustason nosto sekä puuraaka-aineen tehokas hyödyntäminen ja maaseudun työllisyyden parantaminen.

Metsäenergian tuottamiseen liittyvä PK - yritystoiminta kasvaa kaikkien metsäkeskusten alueella. Lämpöyrittämisen kehittämisen keskeisiä toimenpiteitä ovat bioenergiateknologian kehittäminen, bioenergian käytön neuvonnan lisääminen, energiapuun hankinnan logistiikan kehittäminen sekä hakelämpölaitosten suunnittelu ja aikaansaaminen. Metsäenergian hankinnan ja tuotannon suuret määrälliset tavoitteet (luvut 2.1 ja 2.3) tukevat metsäenergian käyttöön liittyvän yrittämisen kehittämistä.

Metsäohjelmissa on vaihtelevasti käsitelty TE-keskusten yritysostojen kautta tulevan rahoituksen hyödyntämistä. Niissä metsäkeskuksissa, joissa on puutuotealan kehittämishankkeita, yhteistyötä on tehty sekä maaseutuosaston että yritysoston kanssa. Yhteistyötä tulisi lisätä niin ohjelmien toteuttamisessa kuin seurannassa.

2.7 Osaamisen kehittäminen

Kaikki metsäalan organisaatiot ja järjestöt kouluttavat toimihenkilöitään ja urakoitsijoihin sekä järjestävät metsänomistajille koulutus- ja neuvontatilaisuuksia oman metsänsä käyttöön ja metsätalouden kannattavuuden lisäämiseen. Tällaisen toiminnan merkitys on korostunut metsien käytön vaatimusten monipuolistuessa ja kasvaessa ja etenkin metsänomistajien rakenteen muuttuessa.

Lähes kaikki metsänomistajat ovat sitoutuneet metsiensä sertifiointiin ja noudattavat metsiensä käytössä metsäsertifiointikriteerejä. Metsäalan toimijoiden omat toimintajärjestelmät lisääntyvät ja kehittyvät, mikä osaltaan edistää metsien kestävästä käytöstä. Lasten ja nuorten metsäosaamisen kehittämistä, henkilöstön koulutusta ja hyvinvointia edellyttävät kriteerit sekä ensiharvennuksen ja hankintahakkuiden edistämistä koskevat kriteerit ovat osaamisen kannalta keskeisimmät.

Merkittävin yksittäinen osa-alue on metsäsuunnittelu ja siihen liittyvä neuvonta yksityismetsänomistajille, erityisesti uusille metsänomistajille ja perikunnille. Sen kehittäminen on eräs merkittävin metsien kestävästä käytöstä turvaamisen toimintalinjoista.

Metsäalan toimijoilla on myös muodostunut vakiintuneita yhteistoimintatapoja, joilla voidaan vaihtaa kokemuksia ja lisätä kestävästä metsätalouden tietotaitoa. Näistä merkittävimmät ovat alueelliset metsäneuvostot ja metsäsertifiointitoimikunnat.

Metsäohjelmissa on korostettu kaikkien edellä mainittujen tekijöiden merkitystä ja kehittämistä. Seuraavassa on esitetty keskeisimmät osaamisen kehittämistä koskevat toimintatavat. Ne on koottu täydentävällä periaatteella, tosin sanoen asioita ei ole toistettu, vaan otettu kustakin ohjelmasta uudet "ideat".

Osaamisen kehittäminen	Toimintalinjaukset ja toimenpiteet
<i>Metsävaratietojärjestelmän kehittämien</i>	<p>Energiapuun korjuukohteiden merkitsemisen yhtenäistäminen</p> <p>Riistanhoidon tarpeet entistä tehokkaammin metsäsuunnitteluun ja metsävaratietokantaan</p> <p>Metsävaratietokannan käytön tehostaminen kaikkien kestävän metsätalouden työkohteiden tiedottamisessa ja toteuttamisessa</p>
<i>Metsäalan toimijoiden yhteistyö</i>	<p>Keskeisempien puuntuotannon ja ekologisen monimuotoisuuden suojelun tavoitteiden konkretisointi (metsänomistajaryhmät, toimijat, kuntataso)</p> <p>Ojitusalueiden kestävän käytön tehostaminen (metsänhoito- ja hakkuutyöt, ravinnetalous, monimuotoisuuden suojelu, vesiensuojelu)</p> <p>Tarkistettujen metsänhoitosuosittelujen ”jalkauttaminen” ja taloudellisen kannattavuuden painottaminen koulutuksessa ja neuvonnassa</p> <p>ATK:n ja Internetin käytön lisääminen viestinnässä ja kouluttamisessa (erilaiset ”pörssit”)</p> <p>Kestävän metsätalouden tarpeiden huomioonottaminen maankäytön suunnittelussa</p>
<i>Puuntuotannon menetelmät</i>	<p>Uudistamisen varmistaminen, seurannan tehostaminen, kohdennetun neuvonnan ja toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen</p> <p>Maanmuokkauksen menetelmien oikea kohdentaminen ja vesiensuojelu</p> <p>Maaseudun tiestön kokonaisvaltainen tarveinventointi ja parantaminen, yhteistyö tiekuntien kanssa</p> <p>Edistetään metsänhoitotöiden koneellistamista</p> <p>Viljelymateriaalin tuotannon ja kuljetuksen tehostaminen (kustannusten hallinta)</p>
<i>Puun energiakäyttö</i>	<p>Selvitetään mahdollisuudet EU:n maaseutuohjelmien rahoitukseen edistämässä ja neuvonnassa</p> <p>Bioenergian käytön kohteiden lisääminen tiedottamalla erityisesti maataloille ja kunnille</p> <p>Energiapuun korjuumenetelmien kehittäminen</p>

	täminen ja niistä tiedottaminen
<i>Puutuoteala ja metsäyrittäminen</i>	Selvitetään mahdollisuudet EU: maaseutuohjelmien rahoitukseen edistämässä ja neuvonnassa Jalostusasteen nostaminen, verkottuminen, markkinointi, koulutus ja yritysten konsultointi Metsätalousyriyten toiminnan edistäminen
<i>Monimuotoisuuden suojele</i>	Tiedonkulun parantaminen metsäalan toimijoiden välillä Metsänomistajan tietotaidon lisääminen Yhteistyön parantaminen kulotuksessa ja palaneen puun määrän lisäämisessä Yhteistyön lisääminen luonnonhoitohankkeissa metsäalan toimijoiden välillä
<i>Monikäyttö</i>	Yhteistyö riistanhoidon toimijoiden kanssa <ul style="list-style-type: none"> • Hirvikantojen säätely • Kanalintujen elinot Pohjois-Suomessa poro- ja metsätalouden yhteistyön turvaaminen Alueellinen ja paikallinen yhteistyö tehokkaan matkailun ja ulkoilun osalta (retkeilyreitit yms.) Monikäyttöön liittyvän yritystoiminnan tukeminen Luonnontuotealan koulutusta tuotteistamista kehitetään
<i>Metsien arvokeskustelun lisääminen</i>	Avoin ja rakentava viestintä Yhteistyö tutkimuksen kanssa Metsäntutkimuksen ja käytännön metsäalan toimijoiden yhteistyön lisääminen ja tutkimustiedon ”jalkauttaminen” Metsäneuvonnan resurssien turvaaminen ja lisääminen

3. Ohjelmien rahoitus

Metsäohjelmissa esitetyt linjaukset koskien ohjelmien rahoitusta voidaan jakaa kahteen osaan: metsätalouden suora rahoitus ja metsätaloutta tukeva muu rahoitus.

Metsätalouden rahoitus

Metsätalouden suora rahoitus koostuu metsänomistajien omasta rahoituksesta sekä kestävänsä metsätalouden tukirahoituksesta puuntuotantoon ja monimuotoisuuteen.

Tuen osuus kokonaisrahoituksesta vaihtelee huomattavasti metsäkeskusalueilla johtuen metsänomistusrakenteesta.

Eteläisessä Suomessa näyttää siltä, että kaikkien metsänomistajien oman rahoituksen on n. 80 ja tuen osuus 20 prosenttia metsätalouden rahoituksesta. Koko metsätalouden rahoitusrakennetta ei ole esitetty kaikissa metsäohjelmissa, joten siitä ei voi tehdä yhteenvetoa.

Kestävän metsätalouden rahoitusta saavat vain yksityiset metsänomistajat. Tukitasoon vaikuttavat metsäkeskusalueen sijainti ja työlaji siten, että tukitaso kasvaa etelästä pohjoiseen. Pohjoisessa Suomessa tuen määrä voi olla erittäin huomattava työn kokonaiskustannuksista. Jos verrataan tarvittavaa tukea hakkuutavoitteeseen, on tuki hakattavaa kuutiometriä kohti moninkertainen Pohjois-Suomessa Etelä-Suomeen verrattuna.

Kaikissa metsäohjelmissa on esitetty arvio ohjelman toteuttamiseksi puuntuotantoon ja monimuotoisuuden suojeluun tarvittavasta kestävä metsätalouden tukirahoituksesta. Arviot on tehty kestävä metsätalouden rahoituslain nykyisten ehtojen perusteella. Tuen säädökset muuttuvat parin vuoden sisällä ja tulevat muuttamaan tarvittavan rahoituksen määrää merkittävästi.

Metsäohjelmien mukaan puuntuotantoon tarvitaan tukirahoitusta vuosittain noin 86 miljoonaa euroa ja monimuotoisuuden suojeluun (ympäristötuki ja luonnonhoitohankkeet) n. 8,4 miljoonaa euroa. Lisäystä vuosien 2001 - 2004 on puuntuotannossa peräti 38 prosenttia ja monimuotoisuuden suojeluun ja luonnonhoitoon samoin noin kolmannes. Luonnonhoitohankkeissa ovat keskeisesti mukana myös vesiensuojelun tehostaminen.

Kun tarkastellaan puuntuotannossa eri työlajien painotusta, niin suurimmat suhteelliset lisäykset ovat seuraavissa työlajeissa: metsänuudistaminen, kulotus, terveyslannoitus, juurikäävän torjunta, energiapuun korjuu ja haketus sekä metsäteiden perusparannus (työmäärän nousu 50 prosenttia tai korkeampi). Näistä kulotuksen ja terveyslannoituksen määrä on ollut suhteellisen alhaisella tasolla, joten niiden kustannusvaikutus on vähäinen. Metsänuudistamisen tukirahoituksen kasvu keskittyy lähinnä Pohjois-Suomeen.

Suurimmat rahoituksen lisäyksen painopisteet ovat juurikäävän torjunta (sen riskialueilla), nuoren metsän hoito ja energiapuun käyttö sekä metsäteiden perusparannus. Nuoren metsän hoidossa painotus on siirtymässä voimakkaasti taimikonhoitoon, mikä vähentää tukitarvetta. Toisaalta tuen painotus tukee selvemmin metsänhoitoa ja sen tarve on ohjelmien mukaan suuri ja tämä lisää työlajin määrää.

Muu rahoitus

Metsätaloutta muuten suoraan tai välillisesti tukevaa rahoitusta on joissakin metsäohjelmissa esitetty. Seuraavassa taulukossa on yhteenveto metsäohjelmissa esitetyistä puuntuotantoa tai monimuotoisuutta edistävästä rahoitusmahdollisuuksista ja tukikohteista. Numerollista yhteenvetoa ei voida tietojen epäyhtenäisyydestä johtuen esittää.

<i>Kestävän metsätalouden osa-alue</i>	<i>Rahoituslähde</i>	<i>Tuettava toiminta tai aihealue</i>
<i>Puuntuotanto</i>	EU:n maaseutuohjelmat	Metsänuudistamisen varmistaminen Ojitusalueiden hoito Maaseudun yksityistiestön kehittäminen

<i>Monimuotoisuuden suojele</i>	METSO - rahoitus EU:n maaseutuohjelmat	Ekologiset kriteerit täytävien kohteiden vapaaehtoinen suojele
<i>Puun käytön monipuolistaminen</i>	EU:n maaseutuohjelmat	Puun energiakäytön lisääminen Puutuoteteollisuuden kehittäminen

Metsäohjelmissa on myös tarkasteltu muita metsäkeskusten alueilla laadittavia ohjelma ja tarkasteltu yleisellä tasolla metsätalouden asemaa ja merkitystä niiden laadinnassa. Näitä ohjelmia ovat maakunnalliset ohjelmat ja suunnitelmat, erilaiset luonnonvara- ja ympäristöohjelmat, maakunnalliset maankäyttösuunnitelmat ja yleiskaavat.

Vaikka näillä ohjelmilla ei voida suoraan rahoittaa kestävä metsätaloutta tai siihen liittyviä toimintoja, ne kuitenkin linjaavat myös metsäsektorin kehittämistä ja tulevaisuutta. Metsäalan toimijoiden ja edunvalvontaorganisaatioiden on sen vuoksi oltava metsäohjelmien laadinnassa ja etenkin niiden toteuttamisessa selvillä näiden ohjelmien ja suunnitelmien sisällöstä ja varmistettava, että metsätalouden edistäminen otetaan niissä huomioon.

4. Ohjelmien vaikutusten arviointi

4.1 Arvioinnin periaatteet

Metsäasetus (1200/1996) edellyttää, että metsätalouden alueellisessa tavoiteohjelmassa, nykyisin alueellinen metsäohjelma, selvitetään ohjelman työllisyysvaikutukset ja arvioidaan ohjelman toteuttamisen taloudelliset vaikutukset ja ympäristövaikutukset. Ohjelmaan ei sinänsä sovelleta ympäristövaikutusten arviointilakia (468/1994) tai suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointia koskevaa lakia(200/2005), koska metsäohjelmassa ei luoda puitteita lupa- tai hyväksymispäätöksille eikä suoranaisesti vaikuteta yksityisen kansalaisen oikeuksiin. Säädöksen periaatteita ja henkeä tulisi kuitenkin noudattaa sekä ohjelmaprosessissa että ohjelman vaikutusten arvioinnissa.

Mitä paremmin ohjelman laadinnassa on pyritty osallistamaan sidosryhmiä ja metsäalan toimijoita ja vertailemaan eri metsänkäyttövaihtoehtoja avoimessa keskustelussa ohjelman laadinnan aikana, sitä helpompaa on varsinaisen vaikutusten arvioinnin tekeminen. Laadintaprosessi on jo osa vaikutusten arviointia.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

Metsäohjelmien mukaan metsätalouden tuotanto kasvaa selvästi vuosina 2006 - 2010. Hakkuukertymä kasvaa 14 prosentilla, minkä vuoksi kaikki metsätalouden taloudelliset tunnusluvut kasvavat: bruttokantorahatulo, metsänhoito- ja parannustöiden määrä ja arvo sekä metsätalouden työllisyys.

Metsäntutkimuslaitoksen arvioima suurin kestävä hakkuukertymä (68 miljoonaa kuutiometriä vuodessa) johtaisi toteutuessaan siihen, että puuvaranto säilyisi lähes ennallaan kolmen vuosikymmenen ajan. Kokonaispoistuma olisi hieman arvioitua kasvua suurempi kahtena ensimmäisenä vuosikymmenenä 2002- 2022, mutta sen jälkeen kasvu olisi selvästi poistumaa suurempi.

Metsäohjelmissa oleva hakkuukertymä on suurinta kestävä hakkuukertymää pienempi (64 miljoonaa kuutiometriä vuodessa), mistä voidaan päätellä, että sekä puuva-

ranto että hakkuumahdollisuudet kasvavat koko maata ajatellen sekä metsäohjelman aikana että sen jälkeen. Alueellisesti on tietenkin eroja. Siellä missä metsäntutkimuslaitoksen suurin kestävä hakkuutavoite toteutuu, metsien käytön ja kestävyys tunnusluvut ovat samansuuntaisia kuin mitä Metsäntutkimuslaitos on arvioinut.

Lisäksi puutavaralajeittain kehitys on jonkin verran erilainen. Hyvin yleisesti kuusen ja etenkin kuusitukin hakkuut ovat mahdollisuuksien ylärajoilla, mikä tulee ottaa myös käytössä huomioon. Toisaalta mäntykuitupuusta on selvää ylitarjontaa.

Kokonaisuudessaan metsäohjelmien hakkuutavoitteet ja metsien taloudellinen käyttö ovat kestäviä sekä metsäohjelmakaudella 2006 - 2010 että myös pitemmällä aikavälillä tarkasteltuna.

Koko metsäsektorin kehitykseen liittyy epävarmuustekijöitä, jotka heijastuvat myös metsätalouden tuotantoon. Metsäntutkimuslaitoksen metsäohjelmia varten laskemissa aluevaikutusarvioissa metsäteollisuudelle on ennakoitu eri kehitysvaihtoehtoja. Näistä on tietolaatikossa esitetty perusskenaarion ja heikkenevän kehityksen keskeiset tunnusluvut.

Metsätalouden tuotannon oletetaan laskelmissa pysyvän metsäohjelmien tavoitteen suuruisena. Mahdollinen tuotannon lasku lisää puun tuontia ulkomailta, mikä puun käyttö pysyy samalla tasolla. Kaikkien metsäkeskusten osalta on aluevaikutusten kannalta perusteltua käyttää kotimaan ja oman alueen hakkuumahdollisuudet mahdollisimman täysimääräisesti.

Monimuotoisuuden suojeluun esitetyt rahoitukset parantavat myös metsänomistajan metsätalouden kannattavuutta. Monimuotoisuuden suojeluun siirtävistä metsäalueista maksetaan sovitun mukainen korvaus. Usein myös nämä alueet ovat heikkotuottoisia tai vaikeasti puuntuotantoon käytettävissä.

Metsäohjelmien tavoitteiden ja rahoitusehtojen mukaan tulisi laskea arviot metsätalouden kannattavuuden kehittymisestä metsäkeskusalueittain. Laskelmissa otettaisiin huomioon myös metsänhoitotöiden kustannukset ja verotuksen vaikutus.

4.3 Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalisten vaikutusten arviointi koostuu metsäohjelmien toteuttamisen työllisyysvaikutuksista sekä metsien käytön yleisestä hyväksyttävyydestä ja metsänkäytön vaikutuksesta metsien monikäyttömahdollisuuksiin.

Metsäntutkimuslaitos on arvioinut kullekin metsäkeskukselle metsäohjelmien laadinnassa tarkasteltujen eri vaihtoehtojen aluetalousvaikutukset sekä myös lopullisten tavoitteiden toteutumisen vaikutukset. Metsäohjelmissa on näitä tuloksia käytetty, mutta osin on myös tehty Metsäntutkimuslaitoksen raportin lisäksi omaa arviointia, joka osin poikkeaa Metsäntutkimuslaitoksen tiedoista. Esimerkiksi metsäteollisuuden tulevaisuudesta on useissa metsäohjelmissa tehty alueellista arviointia.

Seuraavassa yhteenvedossa on yhteneväisyyden vuoksi käytetty Metsäntutkimuslaitoksen raporttien tietoja. Metsätalouden työllisyyden arvioinnin lisäksi on otettu metsäteollisuuden kehityksen vaihtoehtoista perusskenaario sekä heikkenevän kehityksen skenaario. Nettotyöllisyydessä on otettu huomioon tuotannon bruttovaikutuksen lisäksi myös tuottavuuden nousun työllisyyttä vähentävä vaikutus.

ALUEELLISTEN METSÄOHJELMIEN YHTEEN- VETO 2006 - 2010 Työllisyysvaikutukset	Työllisyys 2002, htv	Työllisyyden nettolisäys 2002- 2010, htv
<i>Metsätalous</i>	20 450	710
<i>Metsäteollisuus</i>	81 860	
Perusskenaario		- 8030
Heikkenevän kehityksen skenaario		- 11 090
<i>Muut toimialat</i>		
Perusskenaario		- 2 880
Heikkenevän kehityksen skenaario		- 5 860

Metsäntutkimuslaitoksen tietojen mukaan arvioiden hakkuiden tavoitetason saavuttaminen lisäisi metsätalouden työllisyyttä 710 henkilötyövuodella.

Arviossa mukana oleva metsätalouden tuottavuuden kehityksen arviointi on ongelmallista. Hakuut ovat jo lähes täysin koneellistettu, hakkuiden lisäys kohdistuu eniten harvennushakkuihin ja metsänhoitotöiden koneellistaminen ei yleensä vielä ole käytännössä mahdollista. Perusoletuksena metsäntutkimuslaitoksen laskelmissa on, että metsätalouden tuottavuuden kehitys on n. puolet metsäteollisuuden vastaavasta kehityksestä.

Metsäohjelmissä on asetettu metsänhoito- ja parannustöiden tavoitteet arvioitu todellisen tarpeen mukaan, joten niiden perusteella työllisyysvaikutus on Metsäntutkimuslaitoksen arviota huomattavasti suurempi.

Metsätalouden työllisyys vähenisi vuoden 2002 tilanteesta noin 10 prosentilla, jos metsätaloustuotanto pysyisi nykyisellään.

Metsäenergian käytön lisääminen työllistää tämän lisäksi sekä metsätaloutta että muita toimialoja.

Metsäntutkimuslaitoksen arvioiden mukaan voidaan laskea, että 1 000 kuutiometriä haketta työllistää laitokselle toimitettuna työllistää 0,5 henkilötyövuotta ja välilliset vaikutukset ovat 0,08 henkilötyövuotta. Tällöin metsäohjelman toteutuminen työllistäisi 2 850 henkilöä kerrannaisvaikutuksineen. Nykyiseen tasoon verrattuna lisäystä olisi noin puolet eli 1 400 henkilötyövuotta.

Tämän lisäksi voidaan arvioida, että puutuotealan sekä ympäristönhoidon, vesiensuojelun ja monikäytön ja luontomatkailun työllistävä vaikutus on positiivinen. Mitään määrällistä arviota ei metsäohjelmien perusteella kuitenkaan voida tehdä.

Metsäohjelmien toteutumisen vaikutuksia metsien monikäytön, metsien käytön hyväksyttävyyden sekä metsämaiseman muutoksiin on arvioitu ohjelmissa vain sanallisesti. Ottaen huomioon metsäohjelmien laadinnan sitouttavuus ja sidosryhmien kiinteän mukanaolon ohjelmien tavoitteita määritettäessä voidaan arvioida, että sosiaalinen kestävyys on lisääntynyt ohjelmien laadinnan aikana ja kehittyy myös ohjelmien toteutuksessa.

Työpaikkakehityksenä arvioituna metsäteollisuuden ja muiden toimialojen kehitys on negatiivinen molemmassa metsäteollisuuden kehitysskenaarioissa. Tämä johtuu Metsäntutkimuslaitoksen raportin mukaan työn tuottavuuden noususta, joka säilyisi nykyisen kehityksen tasolla 2,5 prosentissa. Metsäteollisuudessa kilpailun kiristyessä vanhimpia koneita poistetaan käytöstä ja uudempien käyttöä tehostetaan.

Metsäteollisuuden vaihtoehdot lukuina	
<u>Perusskenaario</u>	
Tuotannon muutokset 2002 – 2010, prosentteina:	
- sahateollisuus	5,4
- vaneri- ja muu levyteollisuus	5,4
- muu puuteollisuus	9,7
- huonekaluteollisuus	8,1
- massa- ja paperiteollisuus	16,2
- paperituoteteollisuus	16,2
Tuotannon arvonlisäys, milj. €	2 055
<u>Heikkenevä metsäteollisuus</u>	
Tuotannon muutokset 2002 – 2010, prosentteina:	
- sahateollisuus	0,0
- vaneri- ja muu levyteollisuus	0,0
- muu puuteollisuus	5,4
- huonekaluteollisuus	3,8
- massa- ja paperiteollisuus	12,4
- paperituoteteollisuus	12,4
Tuotannon arvonlisäys, milj. €	1 605

4.3 Ympäristövaikutukset

Pyrkimys metsävarojen täysimääräiseen käyttöön tukee ilmastonmuutoksen torjuntaa, sillä hyvin tuottava metsä sitoo parhaiten hiiltä. Myöskään puuvarasto ei metsäohjelmien toteutuessa pienene. Bioenergian käytön lisääminen on sopusoinnussa ilmastonmuutoksen torjunnan tavoitteiden kanssa.

Metsien monimuotoisuuden turvaamiseen ja edistämiseen esitettävät resurssit sekä ympäristötietoisuutta parantavat toimenpiteet parantavat ekologisten tavoitteiden toteutumista. Yksityismaille suuntautuva rahoitus mahdollistaa myös aktiiviset monimuotoisuutta parantavat luonnonhoitotoimenpiteet. Vapaaehtoisen suojelun kautta suojelukohteiksi tulevien kohteiden luonnonsuojelubiologisten kriteerien täytyminen varmistetaan aktiivisella viestinnällä ja neuvonnalla.

METSO- ohjelman toimenpiteet tulee laajentaa suunnitellusti koko maahan vuonna 2008. Tällä varmistetaan vapaaehtoisen suojelun tavoitteiden toteutuminen. .

Metsäsertifiointin ja toimintajärjestelmien laatutavoitteet turvaavat myös talousmetsien monimuotoisuuden säilymistä. Arvokkaiden luontokohteiden säilymistä edistetään huolehtimalla siitä ettei metsätalouden toimenpiteissä vaaranneta arvokkaita luontokohteita.

Hakkuutoiminnan lisäys sekä kasvavat tavoitteet puuntuotannossa, erityisesti kunnostusojituksessa, metsänviljelyssä ja lannoituksessa voivat lisätä ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Vaikutuksia ehkäistään toteuttamalla kaikissa toiminnoissa vesien-suojelutyöt parasta käytössä olevaa tietoa ja tekniikkaa hyödyntäen. Tämä voidaan turvata tiedottamalla hyvistä menetelmistä sekä kouluttamalla ammattilaisia ja neuvomalla metsänomistajia. Tärkeällä sijalla on vesienhoitolain tavoitteet toteuttavien toimintatapojen rakentaminen metsätalouden toimintoihin. Lisäksi hakkuutähteiden kerääminen energiaraaka-aineeksi vähentää ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin.

Vesien suojelua tehostetaan myös lisäämällä luonnonhoitohankkeiden määrää ja kohdentamista vesien suojeluun. Vesipuidedirektiivin vaatimat toimenpiteet toteutetaan metsätaloudessa vaatimusten mukaisesti.

5. Ohjelmien toimeenpano ja seuranta

Metsänomistajat tekevät kestävän metsätalouden toteuttamisen päätökset. Metsäalan toimijat - metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset, metsäteollisuus ja muut metsänomistajia konsultoivat järjestöt ja yritykset- avustavat ja neuvovat metsänomistajia päätösten teossa.

Viime vuosina metsätalouden toimintaympäristö on muuttunut. Metsäpalveluja voi tarjota ja tuottaa kuka tahansa edellä mainituista toimijoista ja valinnan tekee metsänomistaja. Siksi ohjelmassa esitettyjen määrällisten tavoitteiden ja toiminnallisten linjausten toteutuminen koostuu paitsi metsänomistajien, myös lukuisten toimijoiden suoritteista sekä alueellisten toimijoiden rahoituspäätöksistä. Mitään tavoitetta ei voida pitää jonkin tietyn toimijan tavoitteena, vaan alueellisen metsäohjelman toteuttaminen on yhteistyötä.

Metsänomistajien neuvonta on keskeisin keino edistää metsäohjelmien toteutumista. Tehokkain keino on henkilökohtainen neuvonta joko metsäsuunnitelman tai metsätalouden toimenpiteen yhteydessä. Sen lisäksi metsänomistajille järjestetään ryhmäneuvontaa ja koulutusta.

Metsäohjelmien ”jalkauttaminen” on erittäin tärkeä osa metsäohjelmapirosessia. Siinä ovat keskeisessä roolissa alueellinen metsäneuvosto ja metsäsertifiointitoimikunta, joiden puitteissa voidaan tehdä eri yritysten ja organisaatioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Metsäkeskusten tulee ohjelman hyväksymisen jälkeen huolehtia sen tavoitteiden tiedottamisesta ja ohjelman toteutumisesta kunkin toimijan ja alueen toiminnassa. Toimenpiteissä tulee aina määritellä vastuutaho.

Ohjelmissa käsitellään yleensä metsien käyttöä koko metsäkeskuksen alueella ja kaikkien omistajaryhmien metsissä. Alueilla, joilla muiden kuin yksityisten omistusosuus on suuri, on tavoiteluvut jaettu metsänomistajaryhmittäin. Ohjelman jatkotyössä on hyvä, jos keskeiset tavoiteluvut jaetaan kunnittain ja metsänomistajaryhmittäin, jolloin ne konkretisoituvat.

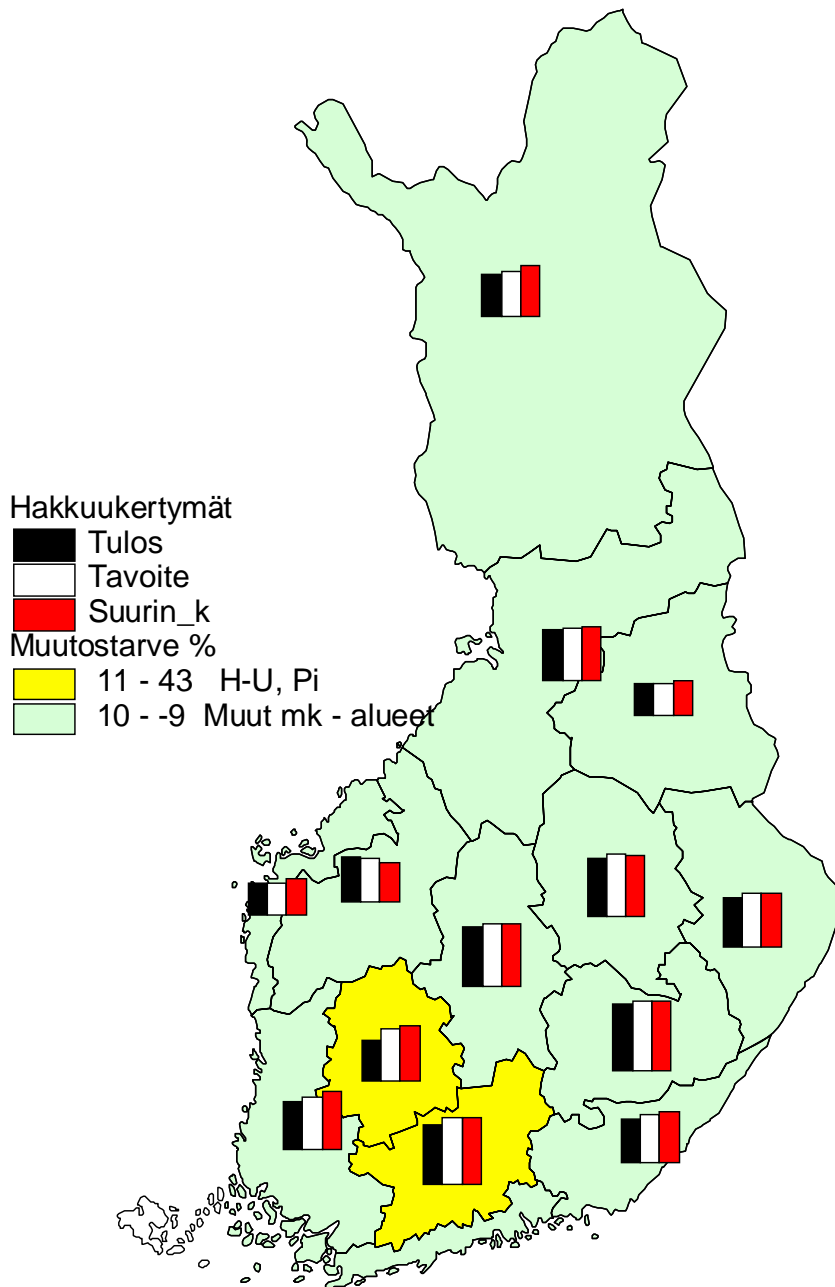
Vaikka kaikkea seurantatietoa ei olekaan saatavissa kuntatasolla, on pyrkimys tavoitteiden kohdentamiseen silti olla perusteltu. Suurimmat ongelmat sekä tavoitteiden että seurantatiedon osalta on ekologisen monimuotoisuuden turvaamisessa.

Metsäohjelman seuranta tapahtuu vuosittain julkaistavalla metsä ja ympäristökertomuksella. Siihen summautuu kestävän metsätalouden tunnuslukujen seuranta ja vertailu tavoitteisiin koko metsäkeskusalueella.

Hakkuiden tavoitteet ovat haasteellisia ja keskeisin keino on hakkuupinta-alojen toteuttaminen. Nämä ovat käytännössä helpommin mielletäviä kuin hakkuukertymät. Jos hakkuupinta-alat toteutuvat tavoitteiden mukaisesti, kertyy alueelta myös tavoiteltu puumäärä.

Keskeinen väline metsäohjelmien toteutumisessa ovat uusien metsänhoitosuosituksen oikea ja hallittu siirtäminen käytäntöön ja metsänomistajien käyttöön lähivuosina. Hakkuukertymän kasvu on mahdollista tarkistettujen metsänhoitosuosituksen taloudellisten kannattavuustavoitteiden myötä, ja metsänomistajille tarjotaan entistä selvemmin mahdollisuus eri vaihtoehtojen käyttöön metsien käsittelyssä.

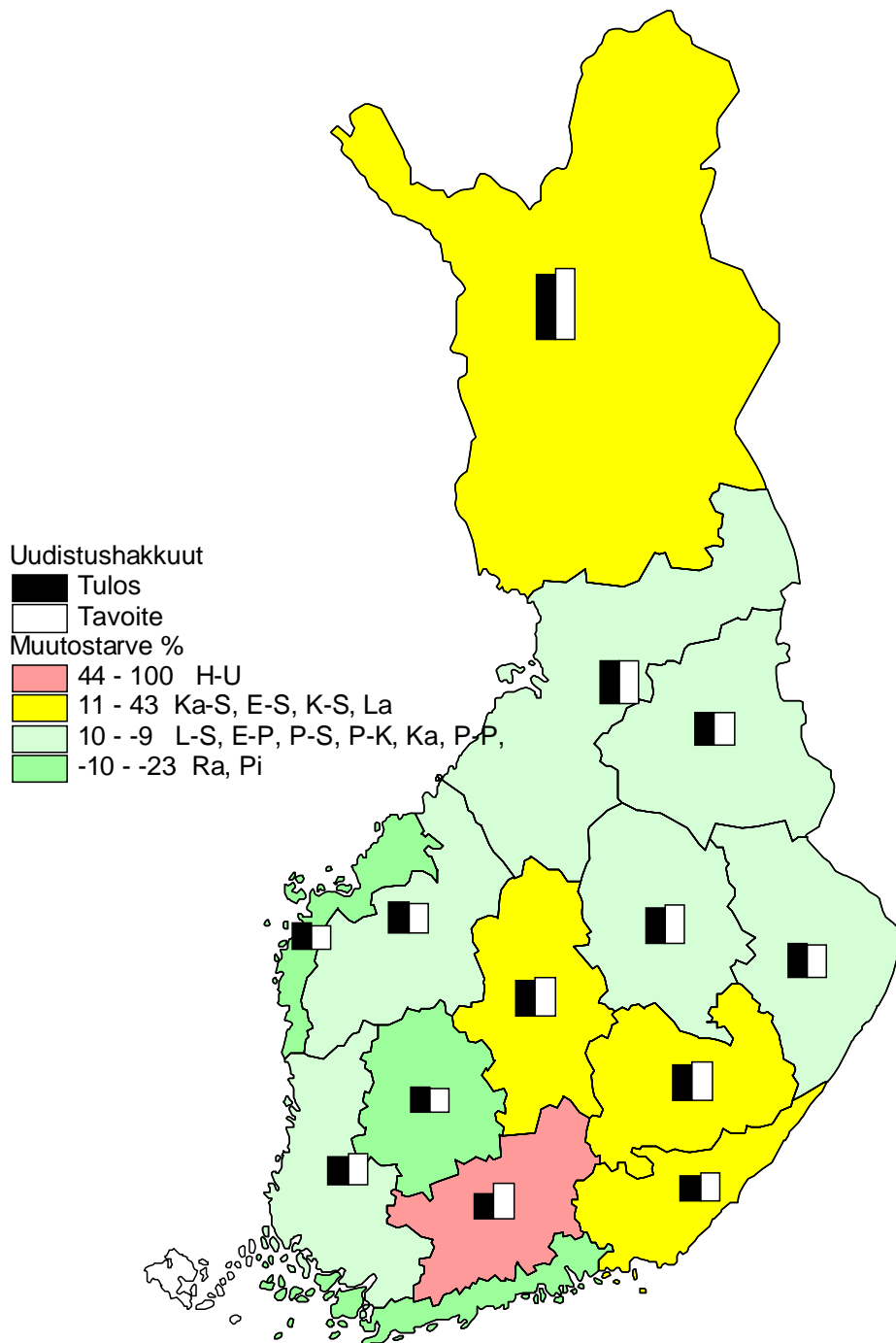
Johtavakko metsäohjelmien toteutuminen ja metsänhoitosuosituksen taloudellisen ajattelun tehostettu käyttöönotto metsätalouden kannattavuuden parantumiseen, on tulevaisuuden merkittävin haaste. Metsätalouden kannattavuus on yksityiselle metsänomistajalle keskeisin tekijä, vaikka metsien käytössä toteutuukin nykyään moniarvoisuus ja metsänomistajilla on metsien käytössä monia muitakin tavoitteita kuin taloudellinen kannattavuus.

Hakkuukertymät, milj m3. Kaikki omistajaryhmät yhteensä.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010, vastaava tulos keskimäärin 2001 – 2004 ja tuloksen muutostarve %, VMI:n mukaan laskettu suurin kestävä suunnite.

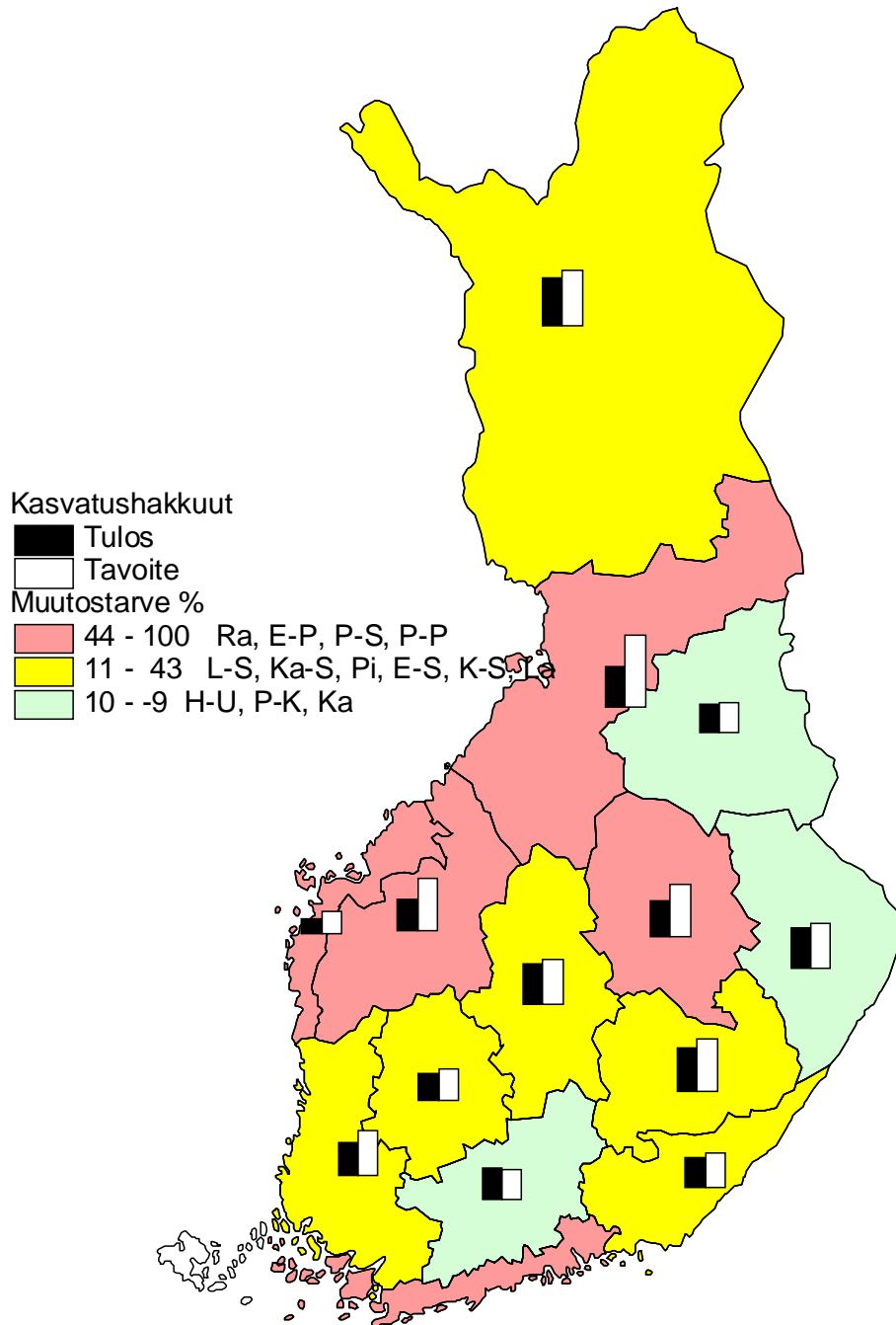
Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
AMO:n tavoite	3,179	5,000	6,315	4,550	4,965	6,500	4,200	5,890	6,000	5,070	3,150	4,950	4,360	64,129
Tulos 2001 - 2004	3,212	4,553	5,593	4,264	4,046	6,262	4,313	5,542	5,578	4,786	3,119	4,797	4,218	60,280
Suurin kestävä/Metla	3,662	5,529	6,314	4,913	5,263	6,547	3,792	5,890	5,863	5,159	3,456	5,147	4,983	68,471
Muutostarve %	-1	10	13	7	23	4	-3	6	8	6	1	3	3	6

Uudistushakkuut, ha. Kaikki omistajaryhmät yhteensä.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010 ja vastaava tulos keskimäärin vuodessa 2001 – 2004.

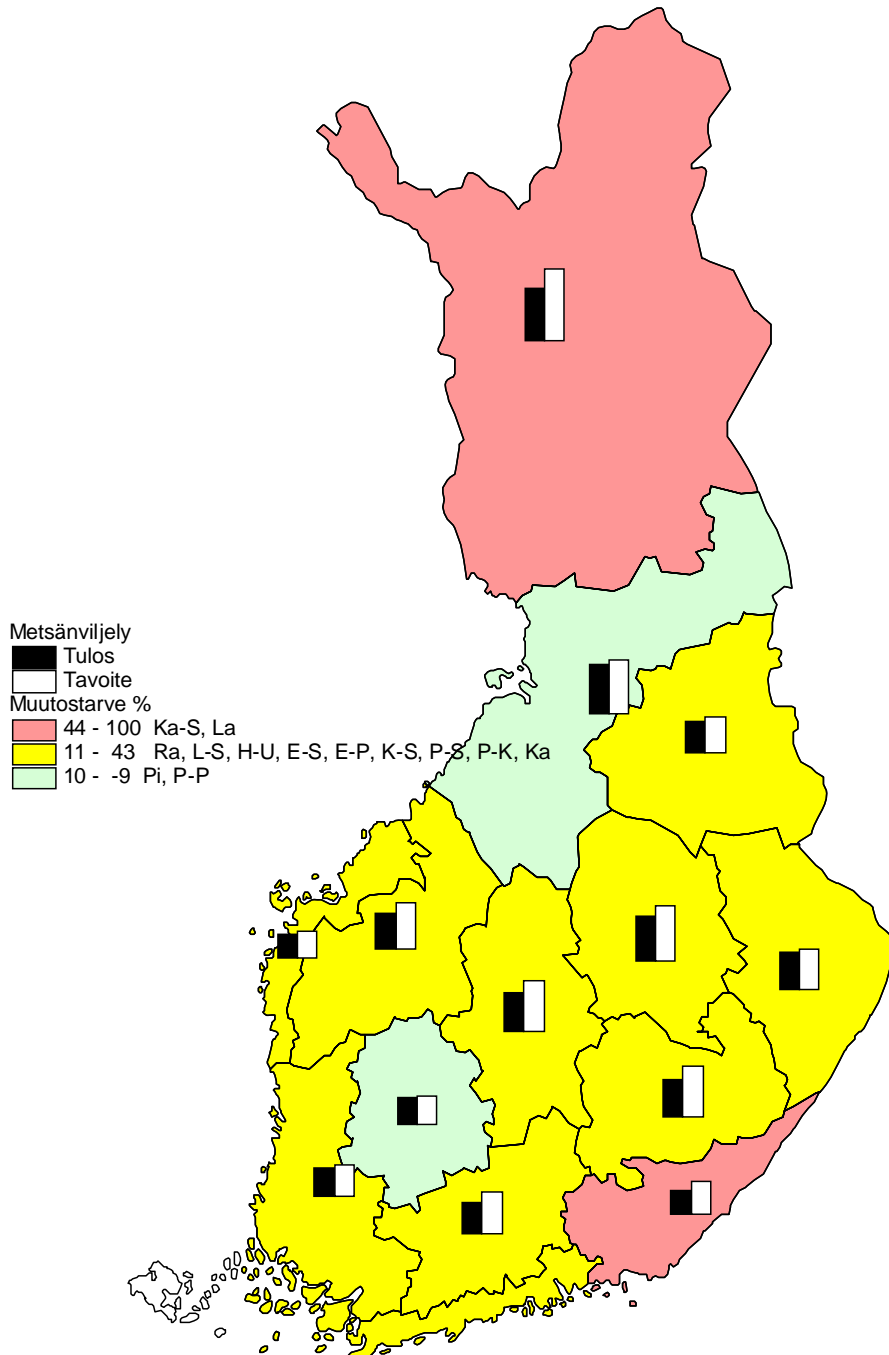
Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
Tulos	9 985	11 010	9 463	9 331	9 543	14 485	11 886	13 795	14 472	13 410	12 922	17 825	28 803	176 930
Tavoite	8 700	12 000	15 000	10 500	8 500	16 500	11 500	15 500	16 000	12 470	12 760	18 000	32 250	189 680
Muutostarve %	-13	9	59	13	-11	14	-3	12	11	-7	-1	1	12	7

Kasvatushakkuut, ha. Kaikki omistajaryhmät yhteensä.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010 ja vastaava tulos keskimäärin vuodessa 2001 – 2004.

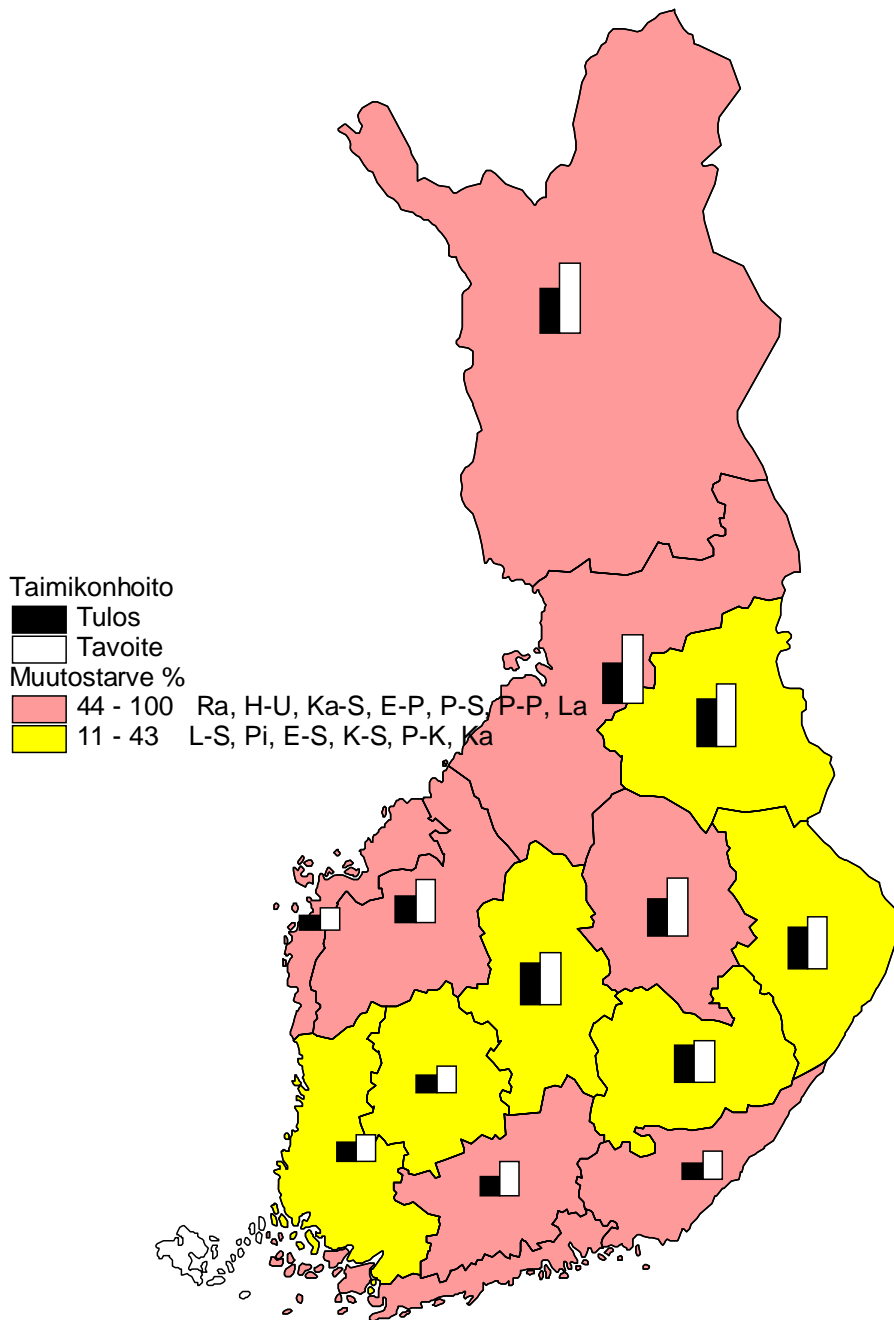
Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
Tulos	13 068	26 856	26 405	23 746	21 513	36 648	25 887	33 449	30 189	33 426	23 277	33 515	39 421	367 400
Tavoite	19 460	37 500	25 000	27 700	25 950	43 000	43 000	37 900	44 000	37 150	25 050	59 500	45 950	471 160
Muutostarve %	49	40	-5	17	21	17	66	13	46	11	8	78	17	28

Metsänviljely, ha. Kaikki omistajaryhmät yhteensä.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010 ja vastaava tulos keskimäärin 2001 – 2004 vuodessa.

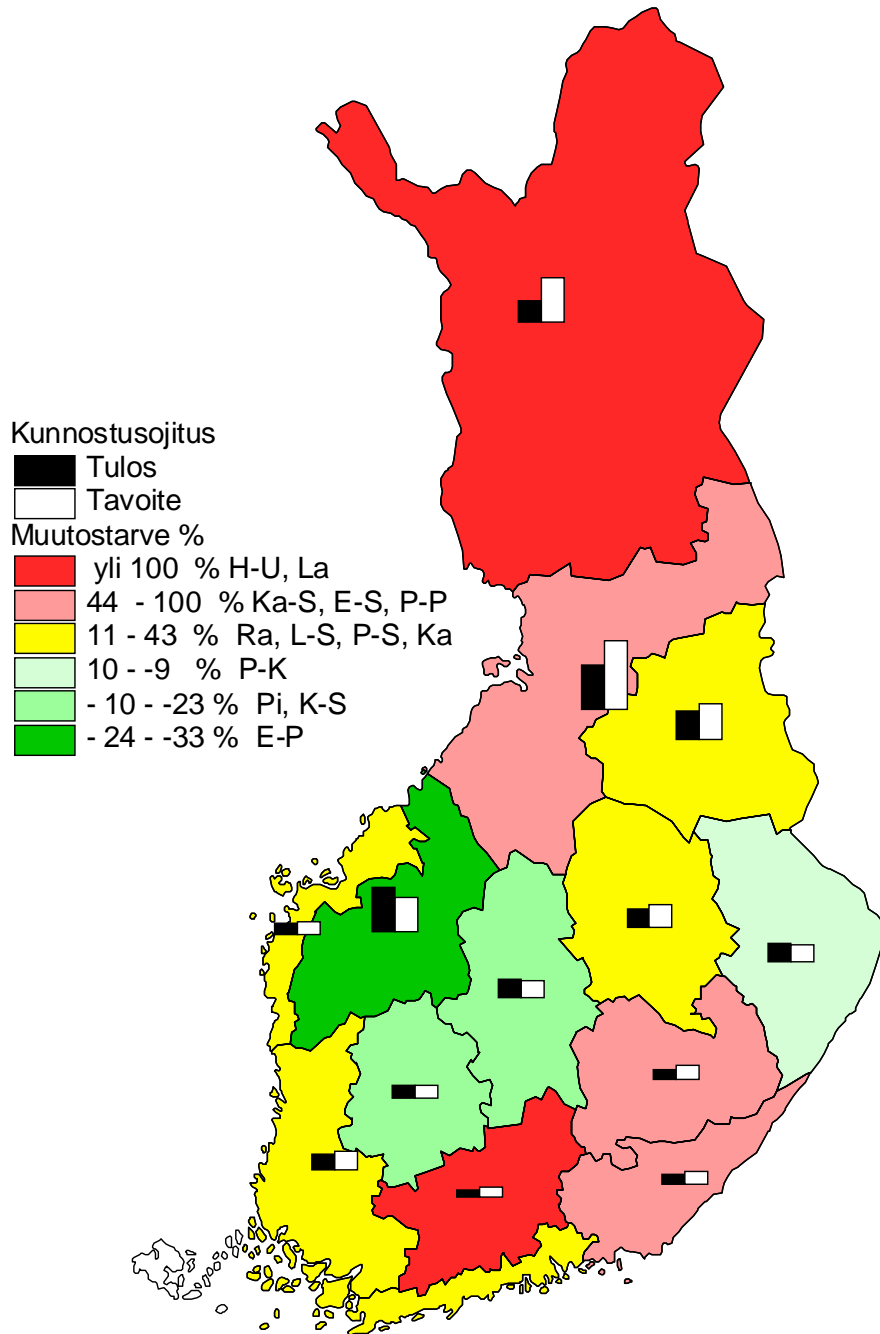
Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
AMO:n tavoite	7 190	8 000	11 500	8 500	7 000	14 000	13 000	14 000	15 600	10 900	9 740	15 000	20 700	155 130
Toteuma 2001 - 04	6 171	7 012	8 356	5 808	6 828	9 873	9 634	10 228	12 068	9 677	8 152	13 844	14 360	122 011
Muutostarve %	17	14	38	46	3	42	35	37	29	13	19	8	44	27

Taimikonhoito, ha. Kaikki omistajaryhmät yhteensä.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010 ja vastaava tulos keskimäärin 2001 – 2004 vuodessa.

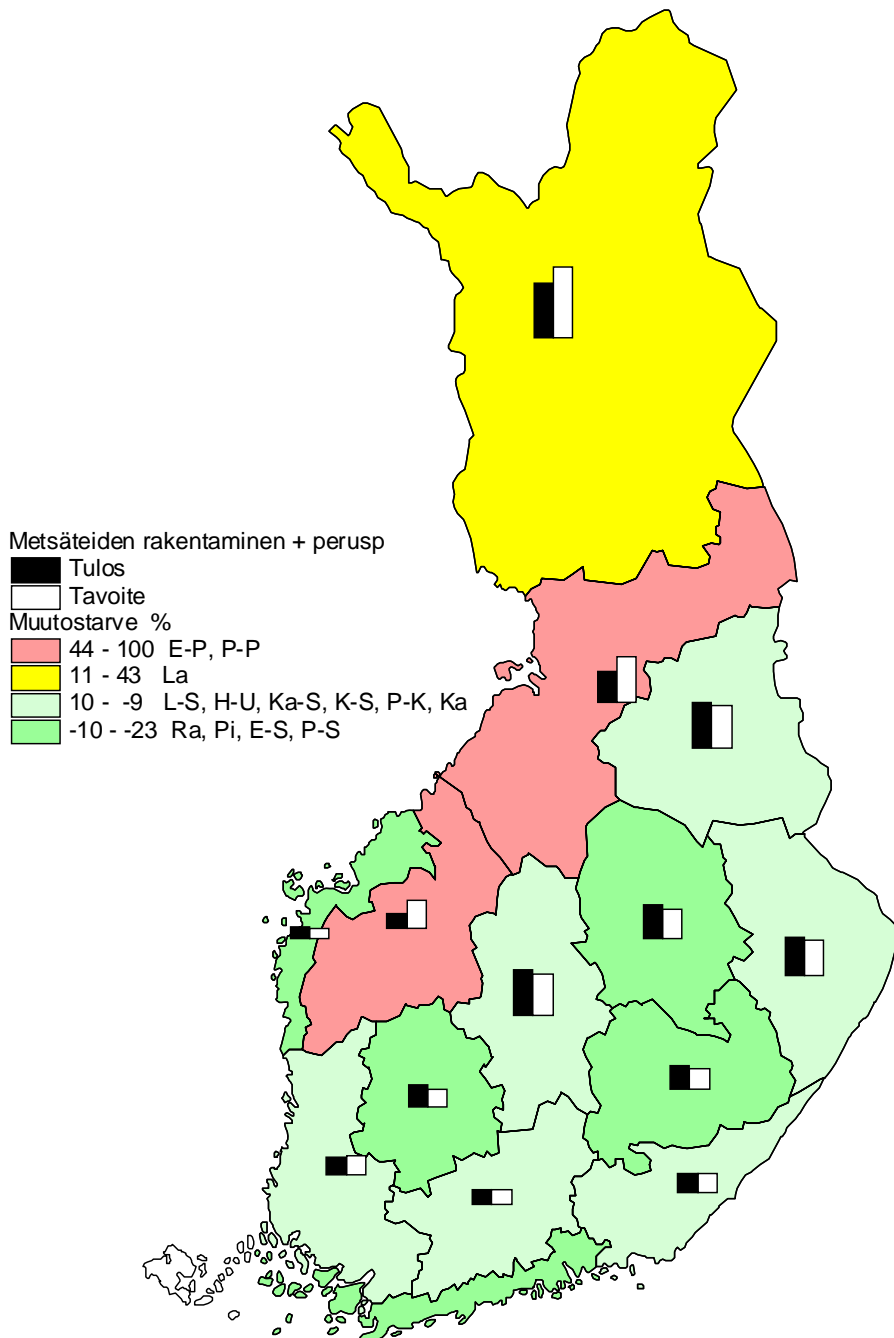
Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
AMO:n tavoite	7 500	9 000	12 000	9 500	9 000	14 500	15 000	18 000	20 000	18 200	21 570	24 000	24 900	203 170
Toteuma 2001 - 04	4 743	6 466	6 903	5 601	6 259	12 634	9 086	14 314	13 099	14 312	16 410	14 305	15 835	139 967
Muutostarve %	58	39	74	70	44	15	65	26	53	27	31	68	57	45

Kunnostusojitus, ha. Kaikki omistajaryhmät yhteensä.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010 ja vastaava tulos keskimäärin 2001 – 2004 vuodessa.

Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
AMO:n tavoite	3400	5500	2000	2800	2500	3500	12000	4400	7000	4750	11800	25000	15500	100150
Toteuma 2001 - 04	2855	3990	980	1829	2996	1940	15651	4929	5336	5102	9452	15655	6297	77012
Muutostarve %	19	38	104	53	-17	80	-23	-11	31	-7	25	60	146	30

Metsäautoteiden rakentaminen ja perusparannus yhteensä, km. Kaikki omistajaryh- mät.

Alueellisten tavoiteohjelmien tavoite 2006 – 2010 ja vastaava tulos keskimäärin 2001 –
2004 vuodessa.

Metsäkeskusalue	Ra	L-S	H-U	Ka-S	Pi	E-S	E-P	K-S	P-S	P-K	Ka	P-P	La	yht
AMO:n tavoite	94	133	123	153	172	178	113	350	261	298	348	240	417	2 879
Toteuma 2001 - 04	76	145	120	150	140	160	220	320	220	280	326	350	544	3 051
Muutostarve %	-19	9	-2	-2	-19	-10	95	-9	-16	-6	-6	46	30	6

YHTEENVETO ALUEELLISISTA METSÄOHJELMISTA 2006-2010
Liite 1

ALUEELLISTEN METSÄNEUVOSTOJEN JÄSENET 2004 - 2006
 Kokoonpanossa on saattanut tapahtua muutoksia nimitysten jälkeen.

Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus:

maanviljelijä Marjatta Elomaa, Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus, pj
 johtaja Jorma Vierula, Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus, vpj
 riistapäällikkö Jukka Bisi, Pohjanmaan riistanhoitopiiri
 johtaja Raimo Harjunen, Etelä-Pohjanmaan TE-keskus
 emäntä Anne Honkaharju, Keskipohjan metsänhoitoyhdistys
 emäntä Johanna Kankaanpää, Suomenselän metsänhoitoyhdistys
 vs. toiminnanjohtaja Marko Laaksonen, Etelä-Pohjanmaan 4H-piiri
 aluejohtaja Juha Levonen, Metsäliitto Osuuskunta
 maanviljelijä Antero Ojala, Länsi-Suomen metsänomistajien liitto
 ohjelmapäällikkö Anne Pesola, Keski-Pohjanmaan liitto
 toiminnanjohtaja Manu Purola, Keski-Pohjanmaan metsänomistajien liitto
 toiminnanjohtaja Matti Saarenpää, Lappajärven metsänhoitoyhdistys
 johtaja Jussi Saramäki, Metsäntutkimuslaitos
 johtaja Pertti Sevola, Länsi-Suomen ympäristökeskus
 aluejohtaja Sixten Sunabacka, UPM-Kymmene Metsä
 rehtori Tapani Tasanen, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
 lehtori Hannu Tuomisto, Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
 yrittäjä Jukka Vainionpää, Koneyrittäjien liitto
 metsäyöntekijä Lasse Vertanen, Puu- ja erityisalojen liitto

Etelä-Savon metsäkeskus:

kunnallisneuvos Kauko Rauhansalo, Etelä-Savon metsäkeskus, pj.
 johtaja Hannu Vehviläinen, Etelä-Savon metsäkeskus, vpj.
 aluejohtaja Veli Hietalahti, Stora Enso Oyj
 uutispäällikkö Marja Hyttinen, YLE Etelä-Savon Radio
 järjestöagronologi Pirkko Hämäläinen, MTK Etelä-Savo
 johtaja Matti Kellokumpu, Etelä-Savon TE-keskus
 maa- ja metsätalousyrittäjä Esko Kinnunen, Järvi-Suomen metsänomistajien liitto ry
 suojelubiologi Tuula Kurikka, Metsähallitus
 toimitusjohtaja Martti Lappalainen, Suur-Savon Sähkö Oy
 riistapäällikkö Veli Lappalainen, Etelä-Savon riistanhoitopiiri
 metsätalousinsinööri Katriina Huttunen, Metsäntutkimuslaitos
 yrittäjä Raimo Memonen, Etelä-Savon Koneyrittäjät
 metsänhoitaja Mauri Miettinen, Suur-Savon Metsänhoitajat ry.
 aluepäällikkö Pauli Natunen, Järvi-Suomen metsänomistajien liitto ry
 kansanedustaja Pekka Nousiainen, Etelä-Savon maakuntaliitto
 metsätalousinsinööri Kaija Siikavirta, METO Etelä-Savon alueyhdistys
 johtaja Pirjo Siiskonen, Helsingin yliopisto, Ruralia instituutti
 FK Ilkka Stén, Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri
 johtaja Heikki Teräsvirta, Etelä-Savon ympäristökeskus
 metsuri Raimo Tikka, Puu- ja erityisalojen liitto

Häme-Uusimaan metsäkeskus:

johtaja Reivo Järvenpää, Hämeen-Uudenmaan metsäkeskus, pj.

johtaja Antti Koskimäki, Hämeen-Uudenmaan metsäkeskus, vpj.
 aikuiskoulutusvastaava Tuovi Aalto-Kallonen, Uudenmaan maaseutuopisto
 maakuntajohtaja Esa Halme, Päijät-Hämeen liitto
 ylitarkastaja Rauni Itkonen, Hämeen ympäristökeskus
 metsätaloustarkastaja Leena Kalin, Hämeen-Uudenmaan metsäkeskus, sihteeri
 johtaja Päivi Kiviranta, Etelä-Suomen 4H-piiri ry
 ympäristönsuojelupäällikkö Risto Murto, Lohjan kaupunki
 kansanedustaja Tuija Nurmi, Päijät-Hämeen Metsänomistajat ry
 riistapäällikkö Reijo Orava, Uudenmaan riistanhoitopiiri
 puheenjohtaja Olavi Peltola, Etelä-Suomen metsänomistajien liitto ry
 metsuri Erkki Penkari, Puu- ja erityisalojen liitto
 hallituksen jäsen Jukka Ruuhijärvi, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ry
 aluejohtaja Jorma Saarimaa, UPM Metsä, Itä-Suomi
 metsätalousinsinööri Arto Savolainen, METO Häme-Uusimaa alueyhdistys ry
 johtaja Pekka Savolainen, Hämeen TE-keskus
 koneyrittäjä Hannu Sirén, Etelä-Suomen Koneyrittäjät ry
 hallituksen jäsen Timo Tuomola, Etelä-Hämeen metsänhoitajat ry
 metsänomistaja Tuula Vanhatalo, Keski-Uudenmaan metsänhoitoyhdistys
 toiminnanjohtaja Jouni Vantaala, Kanta-Hämeen metsänhoitoyhdistys
 toimitusjohtaja Kari Wuolijoki, Koskitukki Oy

Kaakkois-Suomen metsäkeskus:

maanviljelijä Markku Jäppinen, Kaakkois-Suomen metsäkeskus, pj.
 johtaja Raimo Vanhala, Kaakkois-Suomen metsäkeskus, vpj.
 metsäinsinööri Aura Heikura, METO - Metsäalan asiantuntijat ry, Kymi
 johtaja Eero Juntunen, Etelä-Karjalan maaseutukeskus
 riistapäällikkö Erkki Kiukas, Kymen Riistanhoitopiiri
 lehtori Pekka Kuitunen, Kymenlaakson AMK
 puheenjohtaja Lassi Kujala, Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri
 projektikoordinaattori Jari Lantta, Etelä-Karjalan liitto
 Esko Liljander, Koneyrittäjien Liitto, Valkeala
 aluejohtaja Jari Mutanen, Stora Enso Oyj, Etelä-Suomi
 maanviljelijä Jukka Penttilä, MTK-Kymenlaakso
 metsänhoitaja Mika Salminen, Kymen - Vuoksen 4H-piiri
 ylimetsänhoitaja Risto Savolainen, Metsäntutkimuslaitos
 suunnittelupäällikkö Tapio Suutarla, Metsänhoitajaliitto r.y.
 osastopäällikkö Tuula Säynätmäki, Kaakkois-Suomen TE-keskus
 ylitarkastaja Jukka Timperi, Kaakkois-Suomen Ympäristökeskus
 toiminnanjohtaja Pekka Vainikka, Kaakkois-Suomen mo-liitto

Kainuun metsäkeskus:

tilanhoitaja Reijo Virkkunen, Kainuun metsäkeskus, pj.
 johtaja Eila Valtanen, Kainuun metsäkeskus
 emäntä Aila Alasalmi, Kainuun liitto
 kansanedustaja Anne Huotari, eduskunta
 metsänhoitaja Ulla Huusko, Kainuun metsänhoitajat ry
 projektipäällikkö Kerttu Härkönen, Kainuun naisverkosto
 yrittäjä Timo Jaaranen, Kainuun koneyrittäjät
 johtaja Alpo Jokelainen, Kainuun TE-keskus
 aluejohtaja Juhani Karjalainen, Metsähallitus
 johtaja Kari Komulainen, Kainuun 4H-piiri
 metsänhoitaja Janne Kontiokari, Kainuun etu Oy

pastori Antti Lankinen, Kainuun luonnonsuojelupiiri
 puheenjohtaja Kalevi Manninen, Kajaanin seudun metsänomistajat
 yrittäjä Petri Manninen, kainuulaiset metsäpalveluyrittäjät
 osastopäällikkö Sirkka-Liisa Markkanen, Kainuun ympäristökeskus
 opettaja Mari Muhonen, kainuulaiset biologian opettajat
 maanviljelijä Harri Peltola
 päätoimittaja Matti Piirainen, Kainuun Sanomat
 vs. toiminnanjohtaja Marjatta Pikkarainen, Kainuun maaseutukeskus
 metsätalousinsinööri Tapani Pääkkönen, METO - Kainuu
 toiminnanjohtaja Heikki Rahko, Kainuun metsänomistajien liitto ry
 maanviljelijä Juhani Rimpiläinen, MTK - Kainuu
 metsuri Martti Seppänen, Puu- ja erityisalojen liitto
 hankepäällikkö Titta Smedberg, Kuhmon suurpetotietokeskus
 aluejohtaja Sixten Sunabacka, UPM Kymmene Oyj
 riistanhoidonneuvoja Petri Vartiainen, Kainuun riistanhoitopiiri

Keski-Suomen metsäkeskus:

agrologi Johannes Leppänen, Keski-Suomen metsäkeskus, pj.
 johtaja Kaarlo Kytökorpi, Keski-Suomen metsäkeskus
 lehtori Veikko Huhta, Jyväskylän yliopisto, bio- ja ympäristötieteiden laitos
 puheenjohtaja Olavi Hyppölä, Keski-Suomen Metsänomistajien Liitto ry
 aluejohtaja Heikki Karhunen, Metsäliitto
 toiminnanjohtaja Pekka-Juhani Kuitto, Finbio Oy
 riistanhoidon neuvoja Olli Kursula, Keski-Suomen riistanhoitopiiri
 maatilayrittäjä Pirjo Luotola, Keski-Suomen maaseutukeskus, Maa- ja kotitalousnaiset
 toimittaja Lauri Martinmäki, Keskisuomalainen
 yrittäjä Keijo Mikkonen, Metsäkolmio Oy
 toimittaja Arja Paakkanen, Keski-Suomen liitto
 kehityspäällikkö Markku Paananen, Metsäalan asiantuntija, METO Keski-Suomi
 johtaja Risto Palokangas, Keski-Suomen ympäristökeskus
 toiminnanjohtaja Ilpo Pentinpuro, Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomi
 toiminnanjohtaja Pasi Ruuska, Päijänteen Metsänhoitoyhdistys
 tarkastaja Jaakko Ryymin, Keski-Suomen TE-keskus
 aluejohtaja Pekka Saarikoski, Metsähallitus, Länsi-Suomen aluetoimisto
 projektipäällikkö Tapani Sauranen, Maaseutukehitys ry, Viisari ry
 kehityspäällikkö Tiina Sivonen, Keski-Suomen 4H-piiri
 metsuri Leevi Sormunen, Puu- ja erityisalojen liitto
 suojeluvastaava Risto Sulkava, Luonnonsuojeluliitto, Keski-Suomen piiri
 toiminnanjohtaja Ritva Varis, Puumiesten Liitto
 rehtori Timo Vihola, Jämsänkosken metsäoppilaitos
 toiminnanjohtaja Tapio Viinikka, Metsänhoitoyhdistys Metso
 toimitusjohtaja Juhani Ylä-Sahra, Vapo-Timber Oy

Lapin metsäkeskus:

puheenjohtaja Mikko Sarajärvi, Lapin metsäkeskus
 johtaja Jukka Ylimartimo, Lapin metsäkeskus
 metsänhoitaja Paula Alho, Lapin Metsänhoitaja ry
 riistapäällikkö Teuvo Eskola, Lapin riistanhoitopiiri
 lehtori Sirkka Jokela, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
 metsätalousinsinööri Markku Kuortti, Lapin luonnonsuojelupiiri ry.
 koneurakoitsija Heikki Kuusela, Lapin Koneyrittäjien Liitto ry.
 toimialapäällikkö Pasi Lehmuspelto, Geologinen tutkimuskeskus

metsuri Reijo Lehtinen, Puu- ja erityisalojen liitto ry
 poroisäntä Hannu Magga, Saamelaiskäräjät
 aluejohtaja Jouko Mattanen, Metsäteollisuus
 kenttäesimies Tapio Niemimuukko, Metsäalan toimihenkilöt Lappi ry.
 aluejohtaja Tapio Pouta, Metsähallitus
 biologi Pekka Ränä, Lapin ympäristökeskus
 suunnittelupäällikkö Voitto Tiensuu, Lapin liitto
 erityisasiantuntija Pentti Tolvanen, Lapin TE-keskus
 tutkimusaseman johtaja Martti Varmola, Metsäntutkimuslaitos
 toiminnanjohtaja Pertti Viik, Paliskuntain yhdistys ry.
 maanviljelijä Hannu Välikangas, Pohjois-Suomen metsänomistajaliitto ry
 johtaja Matti Ylimommo, Lapin maaseutukeskus ry.

Lounais-Suomen metsäkeskus:

puheenjohtaja Seppo Jokela, Lounais-Suomen metsäkeskus, pj.
 Pasi Heino, vpj.
 johtaja Kari Nieminen, Lounais-Suomen metsäkeskus
 johtaja Markku Gardin, Satakunnan TE-keskus
 lehtori Irma Haanperä, Turun Seudun Metsänomistajat ry
 metsuri Timo Helminen, Puu- ja erityisalojen liitto ry
 johtaja Jukka Koivumäki, Länsi-Suomen metsänomistajien liitto ry
 täyd. koulutusjohtaja Juha-Pekka Koivusalo, Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitos
 riistapäällikkö Mauri Krusberg, Satakunnan riistanhoitopiiri
 koneurakoitsija Toivo Lammela, Satakunnan koneyrittäjät
 projektisihteeri Maija Lammi, Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri
 metsäpäällikkö Taisto Lehti, Suomen Sahat ry
 toiminnanjohtaja Tiina Lietzen, Metsänhoitoyhdistys
 aluepäällikkö Erkki Metsola, UPM-Kymmene Metsä
 johtaja Mikko Ojanen, Turun yliopisto, Satakunnan ympäristöntutkimuskeskus
 aluejohtaja Yrjö Perälä, Metsäliitto Osuuskunta
 johtaja Hannu Raitio, Metsäntutkimuslaitos, Parkanon tutkimusasema
 maakuntajohtaja Juho Savo, Varsinais-Suomen liitto
 toiminnanjohtaja Timo Teinilä, Lounais-Suomen 4H-piiri
 limnologi Pirkko Valpasvuori-Jaatinen, Lounais-Suomen ympäristökeskus

Pirkanmaan metsäkeskus:

puheenjohtaja Ilkka Juusela, Pirkanmaan metsäkeskus, pj.
 johtaja Kaarlo Ouni, Pirkanmaan metsäkeskus
 metsuri Oiva Entonen
 alueneuvoja Ilkka Heinonen, Sydän-Hämeen metsänhoitoyhdistys
 kunnanjohtaja Mauri Heinonen, Vilppulan kunta
 metsänhoitaja Satu Holm, Metsämannut Oy
 toiminnanjohtaja Harri Katajamäki, Pohjois-Pirkan metsänhoitoyhdistys
 johtaja Päivi Kiviranta, Hämeen 4H-piiri
 johtaja Jukka Koivumäki, Länsi-Suomen mo-liitto
 johtaja Ulla Koivusaari, Pirkanmaan ympäristökeskus
 riistapäällikkö Jani Körhämö, Pohjois-Hämeen Riistanhoitopiiri
 toimitusjohtaja Pasi Lahtinen, Visuvesi Oy
 lehtori Aura Loikkanen, Tampereen AMK
 toiminnanjohtaja Visa Merikoski, MTK-Pirkanmaa
 aluejohtaja Erkki Metsola, UPM Metsä
 koneurakoitsija Matti Mäkelä

maakuntajohtaja Jussi V. Niemi, Pirkanmaan Liitto
kehitys- ja resurssijohtaja Yrjö Perälä, Metsäliitto Osuuskunta
johtaja Hannu Raitio, METLA
aluejohtaja Pekka Saarikoski, Metsähallitus
maanviljelijä Jarmo Toukola
johtaja Riitta Varpe, Pirkanmaan TE-keskus

Pohjois-Karjalan metsäkeskus:

maanviljelijä Markku Heikkinen, Pohjois-Karjalan metsäkeskus, pj.
johtaja Ari Niiranen, Pohjois-Karjalan metsäkeskus
koulutusohjelmajohtaja Esa Etelätalo, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
professori Leena Finér, Joensuun yliopisto Metsätieteellinen tiedekunta
metsäsunnittelupäällikkö Kyösti Hassinen, Pohjois-Karjalan metsäkeskus
hankintaesimies Ilkka Hämäläinen, METO - Pohjois-Karjalan alueyhdistys ry
yksikön päällikkö Matti Ikonen, Metsähallitus
FM Kaisa Junninen, Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri
toiminnanjohtaja Ari Karhapää, Metsänhoitoyhdistys Raja-Karjala ry
vs. osastopäällikkö Matti Koponen, Pohjois-Karjalan TE-keskus
riistapäällikkö Juha Kuittinen, Pohjois-Karjalan riistanhoitopiiri
johtaja Anssi Niskanen, Pohjois-Karjalan metsänhoitajat ry
johtaja Jari Parviainen, Metsäntutkimuslaitos, Joensuun tutkimuskeskus
aluejohtaja Pekka T. Rajala, Stora Enso Oyj
puheenjohtaja Heli Routa-Mutanen, Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus
puheenjohtaja Osmo Salonen, Pohjois-Karjalan metsäklusteri
toiminnanjohtaja Matti Saramäki, Pohjois-Karjalan metsänomistajien liitto ry
metsuri Kalevi Tallus, Puu- ja erityisalojen liitto
ympäristönsuojelupäällikkö Aarne Wahlgren, Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
koneyrittäjä Tapani Varis, Koneyrittäjien liitto ry

Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus:

maanviljelijä Osmo Paldanius, Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus, pj.
johtaja Niilo Piisilä, Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus
maanviljelijä Paavo Erkkilä, Pohjois-Suomen metsänomistajien liitto
yrittäjä Jukka Eronkoski, Koneyrittäjät
tuotepäällikkö Pentti Haataja, Vapo Oy
porotalousneuvoja Niilo Hoikkala, Paliskuntain yhdistys
aluejohtaja Jari Hurskainen, Metsäliitto
toiminnanjohtaja Lea Keränen, Kestilän 4H-yhdistys
kehittämispäällikkö Mikko Koskela, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus
aluejohtaja Jussi Kumpula, Metsähallitus
matkailuyrittäjä Jouko Kämäräinen
Asko Löytynoja, Puu- ja erityisalojen liitto
metsätalousinsinööri Seppo Pohjola, Metla, Muhoksen tutkimusasema
toiminnanjohtaja Anne Polojärvi, Kuusamon metsänhoitoyhdistys
toiminnanjohtaja Manu Purola, Keski-Pohjanmaan metsänomistajien liitto
elinkeinoasiamies Esa Riippa, Oulun Yrityspalvelukeskus
johtaja Mauno Rönkkömäki, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
maakuntahallituksen puheenjohtaja Pauli Saapunki, Pohjois-Pohjanmaan liitto
puheenjohtaja Kalle Salmela, MHY Pyhä-Haapa
MML Jukka Tikkanen, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
maanviljelijä Anja Törmikoski-Ojala, MTK - Pohjois-Pohjanmaa
toiminnanohjaaja Sinikka Uusitalo, Sievin riistanhoitoyhdistys

metsätalousinsinööri Eero Vierimaa, Metsäalan Asiantuntijat ry
 metsäpäällikkö Hannu Virranniemi, Pölkky Oy
 aluepäällikkö Merja Ylönen, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Pohjois-Savon metsäkeskus:

maanviljelijä Olavi Juntunen, Pohjois-Savon metsäkeskus, pj.
 johtaja Matti Suihkonen, Pohjois-Savon metsäkeskus
 ylitarkastaja Anne Grönlund, Pohjois-Savon ympäristökeskus
 maanviljelijä Pekka Hintikka, Pohjois-Savon metsänomistajien liitto ry
 filosofian maisteri Risto Ihantola, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri
 toimittaja Kaija Kervinen, Yleisradio Oy, Radiouutiset
 ylitarkastaja Irja Lehtonen, Pohjois-Savon TE-keskus
 metsäpäällikkö Aarne Lehtosaari, Keitele Forest Oy
 kansanedustaja Eero Lämsä
 metsuri Erkki Miettinen, Puu- ja erityisalojen liitto
 hallintojohtaja Päivi Nerg, Kuopion yliopisto
 toimitusjohtaja Matti Niiranen, Kuopion kauppakamari
 aluejohtaja Esa Ojala, Stora Enso Oyj
 toiminnanjohtaja Kari Palojärvi, SKAL Itä-Suomi ry
 yrittäjä Kalevi Partanen, Koneyrittäjien liitto ry
 tutkimuspäällikkö Juhani Pirskanen, Pohjois-Savon liitto
 metsänhoitaja Merja Simonen, Pohjois-Savon metsänhoitajat ry
 varatoimitusjohtaja Eero Sinkko, Atro Oyj
 metsätalousinsinööri Tuomo Siponen, METO Pohjois-Savo ry
 riistapäällikkö Jouni Tanskanen, Pohjois-Savon riistanhoitopiiri
 aluejohtaja Markku Vainio, Metsähallitus
 erikoistutkija Elina Vapaavuori, Metsäntutkimuslaitos, Suonenjoen tutkimusasema
 koulutuspäällikkö Juha Venäläinen, Pohjois-Savon 4H-piiri ry

Rannikon metsäkeskus/Kustens skogscentral:

lantbruksråd Runar Lilland, Kustens skogscentral, ordförande
 direktör Karen Wik-Portin, Kustens skogscentral
 lantbrukare Mikael Antell, Kustens skogscentral, viceordförande
 forstmästare Mikael Aminoff, Nylands Skogsägarförbund
 verksamhetsledare Hed-Mari Björkell, Finlands svenska 4H
 verksamhetsledare Mikael Blomqvist, Finlands svenska 4H
 marknadsföringschef Guy Fransman, Stora Enso Abp
 jordbrukstekniker Mats Hagman, Åbolands svenska producentförbund
 inspektör Kirsi Hellas, Nylands miljöcentral
 avdelningschef Harriet Hermans, Österbottens T&E-central
 skogsbruksingenjör Anders Hjortman, METO
 skogsbruksingenjör Stina Holmberg, Åbolands Skogsägarförbund, Egentliga Finlands
 T&Ecentral
 maskinentreprenör Torsten Hurin, Maskinentreprenörerna
 lektor Karl-Gustav Ingo, Svenska yrkesinstitutet
 biolog Mattias Kanckos, Natur och Miljö rf
 regiondirektör Juha Levonen, Metsäliitto Andelslaget
 planeringsingenjör Gerthard Lindell, Österbottens förbund
 regionchef Peter Mattbäck, Kustens skogscentral, sekreterare
 landskapsdirektör Jaakko Mikkola, Östra Nylands förbund
 avdelningschef Olavi Nieminen, Nylands T&E-central

verksamhetsledare Bernt Nordman, Natur och Miljö rf
verksamhetsledare Thomas Selänniemi, Österbottens skogsägarförbund
direktör Pertti Sevola, Västra Finlands miljöcentral
ordförare Olav Store, Österbottens skogsägarförbund
jordbrukare Bo Storsjö, Österbottens svenska producentförbund
regiondirektör Sixten Sunabacka, UPM-Kymmene Abp
lektor Johnny Sved, Yrkeshögskolan Sydväst
maskinentreprenör Magnus Träskman, Maskinentreprenörerna
skogsbruksingenjör Ulrika Wahlberg, METO
regionchef Esa Ärolä, Kustens skogscentral, sekreterare

YHTEENVETO ALUEELLISISTA METSÄOHJELMISTA 2006-2010

Liite 2

METSÄKESKUSTEN ALUEELLISEN METSÄOHJELMAN VASTUUHENKILÖT

Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus	Pertti Mäkihakola	P. 06-416 3251 pertti.maki-hakola@metsakeskus.fi
Etelä-Savon metsäkeskus	Hannu Seppänen	P. 020 772 7431 hannu.seppanen@metsakeskus.fi
Häme - Uusimaan metsäkeskus	Jouni Rantala	P. 020 772 6604 jouni.rantala@metsakeskus.fi
Kaakkois-Suomen metsäkeskus	Timo Weckroth	P. 020 772 7681 timo.weckroth@metsakeskus.fi
Kainuun Metsäkeskus	Pentti Tuovinen	P. 020 772 8406 pentti.tuovinen@metsakeskus.fi
Keski-Suomen metsäkeskus	Ari Nikkola	P. 020 772 7810 ari.nikkola@metsakeskus.fi
Lapin metsäkeskus	Ari Keskimölo	P. 020 772 8603 ari.keskimolo@metsakeskus.fi
Lounais-Suomen metsäkeskus	Tapio Nummi	P. 020 772 6422 tapio.nummi@metsakeskus.fi
Pirkanmaan metsäkeskus	Antti Peltonen	P. 020 772 7209 antti.peltonen@metsakeskus.fi
Pohjois-Karjalan metsäkeskus	Kyösti Hassinen	P. 020 772 8230 kyosti.hassinen@metsakeskus.fi
Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus	Eeva-Liisa Repo	P. 020 772 7003 eeva-liisa.repo@metsakeskus.fi
Pohjois-Savon metsäkeskus	Tenho Hynönen	P. 020 772 8012 tenho.hynonen@metsakeskus.fi
Rannikon metsäkeskus	Annikka Selander	P. 020 772 6105 annikka.selander@metsakeskus.fi